

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst & Din 2.-, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.-, večji inzerati petih vrst Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101, Račun pri poštne čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

ZNIŽANJE REŽIJSKIH STROŠKOV GOSPODARSKIH PODJETIJ

Posebna uredba omogoča revizijo obstoječih službenih pogodb v cilju znižanja dajatev potom posebnega razsodišča

Beograd, 5. decembra. Včerajšnje »Službene Novine« objavljajo tudi uredbu o znižanju režijskih stroškov gospodarskih podjetij. Dejstvo, da vplivajo pri mnogih gospodarskih podjetjih režijski stroški, izvirajoči še iz dobe dobre konjunkturo, v veliki meri na njihovo gospodarsko stanje, je napotilo vlado, da tudi v tem pogledu izda primerne ukrepe, ki pa nikakor ne predstavljajo rušenja socialnih pridobitev, marveč streme samo po prilagoditvi režijskih stroškov zmanjšani gospodarski delavnosti in finančni sposobnosti posameznih gospodarskih podjetij. V kolikor gre za nižje nameščenice, je izprememba sedanjega stanja tudi po tej uredbi mogoča samo na podlagi izreka izvoljenega razsodišča. Uredba se glasi:

Znižanje plač

Čl. 1. Vsako podjetje lahko svojim vodilnim uradnikom na šest mesecev odpove službeno pogodbo, ako je odgovorni kot daljši od 6 mesecev, kakor tudi pogodbe sklenjene za gotovo dobo, ako je do poka take pogodbe še več kakor 6 mesecev. V takem primeru se lahko dogovorjena odpravnina zniža na 6 mesečno poslednjo plačo. Toda vodilni uradnik s tem ne izgubi že pridobljenih pravic do pokojnine, če mu pripada pokojnina po pogodbi poleg odpravnine. Ako vodilni uradnik ne pristane na znižanje plače, lahko podjetje postopa v smislu določb tega člena, to je, da mu odpove službo na šest mesecev.

Čl. 2. Podjetje, čegar gospodarska delavnost se je zaradi splošne gospodarske krize zmanjšala v toliki meri, da predstavljajo stroški osebne režije po dosedanjih posebnih ali kolektivnih službenih pogodbah zani nesorazmerno veliko breme, lahko sorazmerno zniža plače, pokojnine in odpravnine svojim vodilnim uradnikom, ki niso vodilni uradniki in jim lahko odpove službeno pogodbo po določilih naslednjih členov.

Pokojnine se lahko znižajo samo, v kolikor gre do breme podjetja. Pri tem se smatra, da ne gre do breme podjetja, če prejema nameščenec pokojnino iz posebnega pokojninskega fonda za nameščenice pri dotičnem podjetju ali s strani kake druge zavarovalnice.

Razsodišče

Čl. 3. V svrhu znižanja plače ali odpravnine kakor tudi za skrajšanje odpovednega roka nameščencem, ki niso vodilni uradniki, s katerimi pa so sklenjene posamezne službene pogodbe, se mora podjetje, ako se ne doseže sporazum, v vsakem posameznem primeru obrniti na izvoljeno razsodišče. Prav tako se mora podjetje v vsakem posameznem primeru obrniti na sodišče zaradi znižanja pokojnin posameznih nameščencev, kakor tudi vodilnih uradnikov.

V kolikor obstajajo kolektivne pogodbe, se mora podjetje, če se ne doseže sporazum, obrniti na razsodišče zaradi revizije kolektivne pogodbe glede plač, odpravnin, pokojnin in odpovednih rokov, predvidenih v pogodbah.

Če je za posamezne ali kolektivne pogodbe predvideno za primere, omenjene v prvem in drugem odstavku tega člena, posebno razsodišče, se mora podjetje obrniti na to razsodišče. V nasprotnih primerih rešuje spore izvoljeno razsodišče v smislu te uredbe.

Sestava in poslovanje razsodišč

Čl. 4. Pri vsakem trgovskem sodišču, a kjer tega ni, pri pristojnem okrožnem sodišču, se sestavi izvoljeno razsodišče, ki posluje za celo področje tega sodišča.

Izvoljeno razsodišče tvori predsednik in dva člana. Predsednika določi za dobo enega leta predsednik trgovskega okrožnega sodišča iz vrst sodnikov tega sodišča, a vsaka stranka določi v vsakem posameznem primeru po enega člana. Potrebno pisarskiško osebo da na razpolago trgovsko, odnosno okrožno sodišče.

Čl. 5. Lastnik podjetja dostavi svoj predlog predsedniku razsodišča v dveh izvodih. Obenem s predlogom mora predložiti dokaze za to, da obstajajo okoliščine, s katerimi utemeljuje svoj predlog (Čl. 2). V predlogu mora označiti tudi svojega zastopnika v razsodišču. Predsednik sodišča dostavi predlog nasprotni stranki s posilvom, da v roku 15 dni imenuje svojega zastopnika v razsodišču. Ako katere izmed strank ne imenuje svojega zastopnika, ga določi predsednik trgovskega (okrožnega sodišča) iz vrst sodnikov tega sodišča.

Če gre za kolektivno službeno pogodbo, se dostavi predlog strokovni delojemalci

organizaciji kot predstavniku delojemalca. Čl. 6. Izvoljeno razsodišče rešuje na osnovi ustmene razprave z obema strankama in njihovimi zastopniki, če jih imajo ter izda svojo odločbo, v kolikor mu ne bi uspelo doseči poravnave. V svojem odloku mora določiti razsodišče plačo, pokojnino ali odpravnino, odnosno odpovedni rok, ki pa ne sme biti krajši od najkrajšega odpovednega roka, določenega v obrtnem zakonu, ali kakem drugem zakonu za take službene odnose. Pri izdaji svoje odločitve se mora razsodišče držati načela pravičnosti ter upoštevati na eni strani gospodarske prilike podjetja, na drugi strani pa prilike nameščencev, zlasti višino plače ostalih nameščencev podjetja, strokovno sposobnost nameščencev in položaj, ki ga zavzema ter njegovo službeno dobo pri dotičnem podjetju.

Čl. 7. Postopek razsodišča ni javen. Člani razsodišča so dolžni čuvati vse, kar izvedo v teku postopanja, kot službeno tajnost. Kršitev te dolžnosti se kaznuje kot kršitev službene tajnosti po členu 401. kazenskega zakonika.

Čl. 8. Zoper odločitev razsodišča ni pravnega leka.

Čl. 9. Stroški postopanja gredo na breme podjetja.

Čl. 10. Vsaka stranka lahko, ako se prilike izpremenijo, na isti način zahteva novo odločitev razsodišča. Glede stroškov tega postopanja veljajo določbe civilno pravnega postopka, ki velja na področju dotičnega leka.

Čl. 11. Za razprave pred razsodiščem ni obvezno zastopstvo po odvetniku.

Čl. 12. Pod plačo v smislu te uredbe se razumejo redna plača v denarju, doklade vseh vrst, renumeracije, trinajsta plača, delež na dobičku, provizije in slično.

Čl. 13. Za nameščence v smislu te uredbe se smatra osebe omenjene v čl. 324. obrtnega zakona, brez ozira na to, ali spada podjetje pod ta zakon ali ne.

Čl. 14. Vodilni uradnik v smislu te uredbe je nameščenec, kateremu je ne glede na njegov službeni naziv poverjeno vodstvo vseh poslov ali posameznih panog ali podružnic podjetja.

Čl. 15. Določbe te uredbe se ne nanašajo na denarne zavode, za katere velja uredba o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov in tudi ne na zadruge, za katere velja uredba o zaščiti kreditnih gospodarskih združenj.

Čl. 16. Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih Novinah«. Istega dne prenehajo veljati vsi predpisi, ki niso v skladu s to uredbo.

Litvinov v Rimu

Mussolini bi rad pridobil Litvinova za skupno posredovanje v Berlinu

Rim, 5. decembra. AA. Včeraj popoldne je sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov napravil avtomobilski izlet v okolico italijanske prestolnice. Zvečer je Mussolini priredil njemu v čast banket. Banketa so se udeležili med drugim poslanik in uradnik sovjetskega poslanstva v Rimu, predsednik senata, več ministrov in državnih podtajnikov, visoki uradniki zunanje ministrstva in drugi. Pariz, 4. decembra. AA. Saint Brice komentira današnji »Journal« sestanek Litvinova z Mussolinijem in pravi, da se Rusija ne želi, čeprav bi po drugi strani ne hotela ohraniti Nemčije kot činitelja evropskega ravnotežja. Tudi »Matine« komentira rimski sestanek in pravi: Mussolini in Litvinov sta najbolj zainteresirana pri odnosih med Rusijo in Nemčijo. Ni izključeno, pravi »Matine«, rimski dopisnik, da bo Italija posredovala med Rusijo in Nemčijo, ker se zanaša, da bi zblizanje med Rusijo in Nemčijo pripravilo Nemčijo do tega, da izpremeni svoje stališče v razorožitvenem vprašanju.

»L'Homme Libre« misli, da je Italija do zblizanja med Rusijo in Nemčijo najbolj zato, da se ne bi francosko-rusko zblizanje še bolj razvilo.

Problem Daljnega vzhoda

Rim, 5. decembra. a. V političnih krogih je predmet razgovorov sestanek Litvinova z Mussolinijem. Inozemsko potovanje Litvinova označujejo kot znamenitostno pot diplomatskega, ki se mu je že v Washingtonu posrečilo, da je otvoril novo dobo v odnosih

med Ameriko in Rusijo. V Rimu so bili prijateljski odnosi še bolj poglobljeni. Litvinov se vrača v Moskvo s sijajnimi uspehi, vendar pa ležijo nad bodočnostjo Sovjetske unije še gosti oblaki, predvsem glede na položaj na Daljnem vzhodu. Ta položaj bo dal Rusiji povod, da bo po poti ki jih je nakazal Mussolini, stremela za splošnim sporazumom z vsemi evropskimi državami, torej tudi z Nemčijo. Ta sporazum bo tem nujnejši, če se Japonska glede problemov na Daljnem vzhodu ne bi mogla sporazumeti z Rusijo.

Odmev v Angliji in Franciji

London, 5. decembra. s. Nekateri angleški dopisniki poročajo, da je bilo med Litvinovim in Mussolinijem tudi govora o izboljšanju nemško-ruskih odnosov, za kar si prizadeva tudi italijanska vlada. V zvezi s tem se je razpravljalo tudi o možnosti razširjenja pogodbe štirih na Sovjetsko unijo. Dopisnik »Daily Telegraph« verjame celo možnosti, da bo prišlo po rimskem razgovoru v dogledni bodočnosti do nemško-ruske pogodbe o nenapadanju.

Pariz, 4. decembra. s. Pogajanja med Litvinovim in Mussolinijem so izvala v pariškem tisku močno pozornost. Listi pišejo o živahni diplomatski delavnosti Mussolinija in poudarjajo njegovo taktično ugodno pozicijo, ki mu skoraj po silni vedno nalaga vlogo posredovalca. Nekateri listi pišejo celo o možnosti omiljenja razmerja med Nemčijo in Rusijo in o sprejemanju Rusije v pogodbo štirih.

Sestanek dr. Beneša in Titulesca

Pariz, 5. decembra. AA. »Petit Parisien« poroča iz Bukarešte, da bo rumunski zunanji minister Titulescu na sestanku v Konašah informiral češkoslovaškega zunanje ministra dr. Beneša o rezultatih svojega potovanja v Varsovo, Sofijo in Ankaru. Titulescu in dr. Beneš se nista videla že od oktobra in imata konferirati še o aktualnih vprašanjih.

Italija si je premislila

Rim, 5. decembra. g. Italijanski zunanji urad je danes obvestil vsakega poročevalca, da so vse govornice in kombinacije o istopu iz Društva narodov neutemeljene. Vse veliki fašistični svet bo na jutrišnji večerni seji res obravnaval vprašanje Društva narodov, toda gotovo je, da glede istopu Italije iz Društva narodov ne bo storil odločilnega ukrepa.

Nemiri v Španiji

Madrid, 5. decembra. g. Po raznih pokrajinskih mestih je prišlo v teku včerajšnjega dneva do hudih epopodov med socialisti in pristajali desničarskih strank. V Baracaldu pri Bilbau se je razvila prava bitka med političnimi nasprotniki, v kateri je bila ena oseba ubita, mnogo drugih pa ranjenih. V Carraši je bilo aretiranih 60 komunistov, med njimi mnogo žensk, ker so skušali kljub prepovedi zborovanj prirediti tajni sestanek. V Kataloniji je policija zasedla urad sindikatistov in aretirala številne osebe.

Odlikovanja

Beograd, 5. decembra. s. Kraljevim ukazom so odlikovali: z redom Jugoslovenske krone 4. stopnje dr. Vilko Pfeifer, načelnik splošnega oddelka banke uprave v Ljubljani; z redom Sv. Save 4. stopnje dr. Alojzij Gregorin, sreski načelnik v Logatcu; Viktor Kokalj, policijski svetnik v Ljubljani; z redom Jugoslovenske krone 5. stopnje dr. Ivo Vrečer, sreski načelnik v Radovljici; Stevan Krajnovič, obmejni policijski komisar v Mariboru; Vladimir Suša, politično-upravni tajnik banke uprave v Krakem; dr. Tine Čuš, sreski načelnik v Krakem; z redom Sv. Save 5. stopnje Jernej Božič, višji finančni tajnik banke uprave v Ljubljani; Fran Jakl, pomožni tajnik sreskega načelstva v Ljubljani; dr. Josip Orošin, podnačelnik sresa Laško; z zlato kolajno Fran Rifner, pisarniški uradnik sreskega načelstva v Ptuj.

Konec carinskega premirja

London, 5. decembra. n. Prihodnji petek poteče rok za odpoved carinskega premirja, ki je bilo sklenjeno na svetovni gospodarski konferenci v Londonu. Angleška vlada je ta sporazum že pred kratkim odpovedala, šele po poteku tega roka pa bo smela izdati nove carinske odredbe. Verjetno je, da bo povišala carino na izdelke iz jekla.

Darujte za nesrečne poplavlence

Koncert pevskega zbora Glasbene Matice

50. nastop ravnatelja M. Poliča v okviru Matičnega zbora. — Vztrajnost zbora in homogenost orkestra.

Ljubljana, 5. decembra.

Glasbena Matica je včeraj zvečer v Unio zbrala na močno povečanem odru, s katerega so končno vendarle odstranili dušeče zastore ter zamašili nad njim tudi zijačo galerijo, celo armado sodelujočih, ki so izvajali znameniti, pred leti v Ljubljani že slišani Verdijev »Requiem«. Matični pevski zbor je zvišal z vztrajno, idealno-pevsko propagando število svojih članov na več kot zaokroženo stotino, orkester je bil sestavljen iz orkestrorov opere, Glasbene Matice, konservatorija ter vojaških godbenikov, sodelovali so solisti gospe Zlata Gjurgjenac-Gavella (sopran), Franja Bernot-Golobova (alt), gospoda Svetozar Banovec (tenor) ter Julij Betetto (bas), grandiozno črno mašo je pa nastudiral in vodil operni direktor in dirigent pev. zbora Glasbene Matice g. Mirko Polič. Bil je to obenem tudi njegov petdeseti večji, torej jubilejni nastop v okviru Matičnega zbora. V znak njegovega tako nesebičnega, trudljivega in plodonosnega dela mu je zbor po prvem delu včerajšnjega koncerta poklonil tudi lep venec.

Unionski koncertni oder se ni izlepa združil toliko resnih in odličnih izvajalcev ter tudi že dolgo ni dosegel tako močnega umetniškega uspeha, kot včeraj z izvajanjem Verdijevega Requiem. Dvorana je bila nabito polna resnega koncertnega občinstva, ki je sledilo koncertu z napeto pozornostjo.

Poleg bogatega opernega ustvarjanja je Verdij ob zatonu svojega življenja napisal tudi nekaj cerkvenih del. Requiem, ki smo ga včeraj slišali, je komponiral l. 1874 kot mašo zadušnico v spomin pesnika Manzoni.

Vsem svojem imponirujočem širokem obsegu kaže petinosemdesetletnega mojstra kot velikega dramatika, čigar sila so se z leti v nasprotju z drugimi umrljivimi umetniki še stopnjevale in dosegle vi-

šek šele v zadnjih njegovih delih. Requiem očituje nezasišeno moč in silo karakteristike, silno teatralno dramatik, neizčrpen melodičen zaklad, a tudi globoko pobožnost, do mističnega žara stopnjevano iskrenost in spada zato med najdragocenejše uglaslitve črnih mas. Ne, to ni delo od časa in osebnega doživljanja, odmaknjeno, filozofsko poglavlje, kakor je Beethovnova »Missa solennis« ali Mozartov »Requiem«, temveč je izraz popolnoma človeške, osebne religioznosti, polno brezkrasnega strahu pred pošastnostjo zadnje sodbe, v prahu klečeče grešne duše, o trepetajočem joku proseče božjega usmiljenja, delo, ki te kljub tugi, mnogokrat vsiljivo podčrtani južnjaški, romanskim narodom lastni teatralnosti zagradi, da ti prešinja telo zona, da dviga svojega duha do nebes, da obušiti grozote Dantejevega pekla in da prosiš milosti pred božjim prestolom.

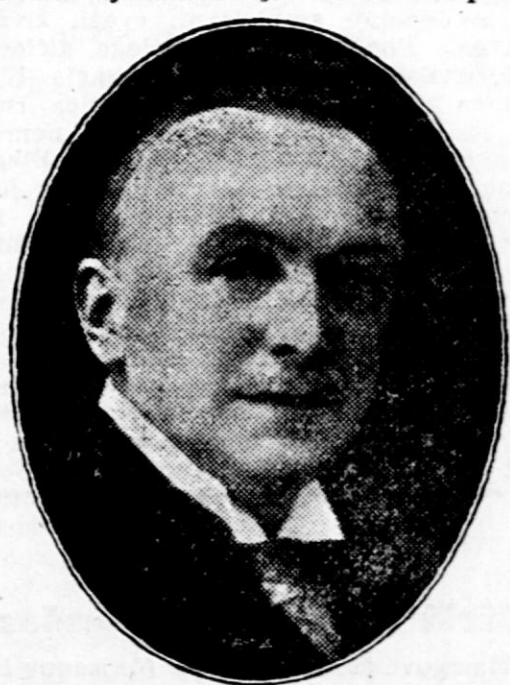
G. Polič je znal vse te karakteristične lastnosti Verdijevega glasbenega genija še poglobiti ter nam je s podrejenim silnim glasbenim telesom pripravil izreden, umetniški užitek, ki bo vsem poslušalcem ostal v globokem spominu. Morda bi zbor do poslednje izpoljenosti moral počakati na izvedbo še nekoliko časa, toda ljubše so nam bile malenkostne pegoje, kakor pa bi nam bilo ljubo premikanje koncerta v negotovi čas, kakor je to bilo nekada. Prav nič manjši ni bil umetniški uspeh zato, Matica pa nam lahko da mesto onega koncerta v dveh letih dva v enem letu ali pa še več.

Podčrtati moram zlasti probnost zbora, homogenost orkestra kljub njegovi pestri sestavi, visoko pevskoumniško višino solistov ter suvereno obvladavanje cele izvajalske enote po dirigentu g. Poliču. Izvajanje »Requiem« nujno zahteva opetovane ponovitve. Sigurno bo napočila dvorana Unioa iznova.

Nikolaj Sadnikar 70 letnik

Ljubljana, 5. decembra.

Jutri na Miklavžev dan poteče 70 let, odkar se je na šentpeterskem predmestju v Ljubljani v hiši znanega pasarja Sadnikarja rodil Nikolaj Sadnikar, ki sedaj živi v Kamniku kot veterinarski inšpektor v p. ter uživa plodove svojega neumornega dela na polju naše folklorne, etnografske in starinskega. V hiši svojega očeta, kjer so izdelovali najznamenitejše srebrne pasove

naših babic in prababic, prav tako pa tudi najlepšo cerkveno posodo, je mladi Nikolaj imel priliko spoznati vse tehnike, obenem je pa vzljubil umetnostno obrt in narodno umetnost ter njeno zgodovino. Po končanih študijah v Ljubljani je na Dunaju diplomiral za živinozdravnika in služboval v Crnomlju ter Radovljici, če pred 40 leti se je pa preselil v Kamnik, kjer je bil leta 1926. vpoklojen kot veterinarski inšpektor. Kot živinozdravnik je bil povsod pravi dobrotnik kmetov, da ga kmetič ljudstvo smatra in spoštuje kot svojega največjega prijatelja. Pri svojih obiskih na kmetih je Nikolaj Sadnikar preiskal vse hiše in prebrskal vse skrinje ter tako rešil ogromno število za zgodovino našega naroda važnih izdelkov naše narodne umetnosti in obrti, ki bi bili drugače gotovo propadli ali se pa izgubili v inozemstvo. Ogromne vsote je žrtvoval za potovanja v inozemstvo, kjer je pri pregledovanju in študiranju največjih muzejev postal v resnici pravi in naš najboljši poznavalec starin. Z najbolj gorečim idealizmom in z največjo pridnostjo se je Nikolaj Sadnikar povsod na mesto največjega našega strokovnjaka, kar se tiče izdelkov umetnostne obrti, saj pozna jubilant vse dobe, vse stroke in vse tehnike, kakor makroterci specialist na tujih muzejih in univerzah, gotovo pa pri nas Nikolaju Sadnikarju nimamo enakega. Pri svojem zbiranju pa Nikolaj Sadnikar ni ostal samo zbiralec, kakršni si po dolgi letih in težkih razočaranjih ustvarijo najčudovitejše ro-potarnice, ki jih včasih imenujemo tudi muzeje, pač je pa ta mož iz vsakega starinskega predmeta skušal izluščiti tudi zvezo z našim narodom. Njegovi izsledki o življenju in delovanju naših starih mojstrov in

kmetičkih umetnikov nam dokazujejo, kako mnogo smo tudi na tem polju ustvarili sami, da smo se lahko kosali s tujimi in pri nas naseljenimi mojstri in umetniki. Svoje starine je združil na svojem domu v »Kamniški muzej«, ki je nadvse zanimiv in poučen z znanstvenega stališča, obenem ima pa še to dobro lastnost, da je urejen a najfinjšim in res kultiviranim okusom. Čeprav jubilant ne nosi imena učenjaka in znanstvenika, vendar njegovo življenjsko delo daleč odtehta zasluge marsikaterega poklicnega strokovnjaka.

Pri težkem, a zanimivem delu je jubilantu z največjo verno vedno pomagala njegova soproga ga Štefka, hčerka markantnega kamniškega poštara Novaka. Tudi ona je že od doma prinesla tradicionalno ljubezen do naših starin in zato tudi ne ne smemo pozabiti ob jubileju njenega zasluznega soproga. Jubilant je pa vedno deloval tudi v najrazličnejših društvih, posebno pa pri kamniški čitalnici, ki ga je za zasluge izvolila za častnega člana.

Splošna ukinitve prohibicije v Ameriki

Newyork, 15. dec. n. Jutri popoldne bo objavil ameriški predsednik Roosevelt s posebnim proglasom splošno ukinitve prohibicije v Zedinjenih državah. Danes se namreč vršijo plebiscitne volitve glede odprave prohibicijskega zakona v poslednjih treh državah, in sicer v Pensilvaniji, Utahu in Ohiju. Nedvomno se bodo tudi v teh treh državah volitvi izrazili za odpravo prohibicije in bo s tem dosežena potrebna dvotretinska večina ameriških držav, ki bo omogočila objavo zakona o ukinitvi prohibicije. Ko bo razglašeno predsednikov proglas, bo do pričetka vseh lokalnih točič alkohola pido. Ukinitvi bodo tudi vse prohibicijske kontrole uradbe in 12 milijard dolarov, katere ni smela prepluti tovena ladja. Ladije bodo smele s svojimi tovori alkohola priletati v vseh ameriških pristaniščih.

Panameriški kongres

Monte Video, 5. decembra. n. Pri otvoritvi 7. panameriškega kongresa je imel urugvajski predsednik Terra govor v katerem je naglasil potrebo, da se vzpostavi mir v Gran Chacu. Brez tega ne bo mogoče doseči miru in gospodarskega sodelovanja med ameriškimimi narodi. Otvoritvi kongresa je prisostvovalo 1. zunanji ministrov posameznih ameriških držav.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize. Amsterdam 2302.07 — 2313.43. Berlin 1363.19 — 1373.79. Bruselj 795.24 do 799.18. Curih 1108.35 — 1113.85. London 188.30 — 189.90. New York 3652.72 do 3680.08. Pariz 223.88—225.—, Praga 169.84 do 170.70. Trst 301.01 — 303.41 (premijsa 28.5%). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.15.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih. Pariz 20.20. London 17.02. New York 332.—, Bruselj 71.75, Milan 27.20. Madrid 42.20. Amsterdam 207.70. Berl 123.175. Dunaj 58.—, Praga 15.325. Varšva 57.95. Bukarešta 3.05.

Idrijski slavi E. Gangla

Prisrčna Idrijska proslava Ganglove 60 letnice — Slavljenska beseda Idrijsčanom

Ljubljana, 5. decembra. Ne samo iz Ljubljane, temveč tudi iz najbolj oddaljenih krajev banovine so snovi prihiti Idrijski in njih prijatelji, da proslavo svojega nekdanjega voditelja Engelberta Gangla. Velika kazinska dvorana je bila nabita do zadnjega kotička in je bila mnogo prepolna, da bi sprejela vse Ganglove čestice. Razen slavljencev Engelberta Gangla in njegove soproge so se idrijske proslave udeležili tudi župan ljubljanski dr. Dinko Puc s šefom gosposarskega urada dr. Fuxom, ing. Mačkovičkom, ravnateljem Šebeničkom in viš. inšpektorjem Jarcom, namestu zadržanega ministra Mohoriča, je prišla njegova gospa soproga, senator dr. Valentin Rožič, pošni direktor dr. Janko Tavzes, bivši prosvetni šef in nekdanji direktor Idrijske realne šole, direktor tehniške srednje šole Reiser, sreski načelnik ljubljanski Znidaršič in sreski načelnik iz Logatca Premster, direktor trgovske akademije dr. Pirjevec, bivši Idrijski župan prof. Dragotin Lapajne, Klub Primork je zastopala ga. Maša Gromova z go. Znidaršičem, slikar Ivan Vavpotič, znani sokolski delavec Julije Novak iz Maribora ter še polno drugih uglednih Idrijsčanov in njih prijateljev iz najrazličnejših krajev Slovenije, skratka, človek bi ne bil verjel, da je Idrija tako velika in da imamo Idrijsčane tako radi.

Priglasili so pripravili izredno pester program, ki so ga izvajali sami rojeni Idrijski in največjim navdušenjem, da so bile vse točke na višku. Svečanost je otvoril pošni direktor dr. Janko Tavzes s slavnostnim govorom, ter je predvsem pozdravil najvrednejše goste, nato je pa obširno opisal ljubljantove zasluge za Idrijo in za ves narod, končno mu je pa izročil v imenu Idrijsčanov kip »Rudarja«, odlično delo idrijskega rojaka Nika Prnata. Sliko te umetnine smo objavili v včerajšnji številki. Po čustvenih in visoko umetniških samospetih operne pevke g. Kogeljeve, ki jo je spremljal dirigent opere dr. Švara, je član drame Valo Bratina z zanosom re-

cital Ganglovo »Idrijo« in pretresljivega »Strojnika Habeta«, za njim je pa bivši prosvetni šef Bevk slavil ljubljanta kot vzgojitelja, zlasti pa njegovo nesebičnost, poštenost in čisto ljubezen pri vsem delovanju za narod. Ko je s svojim srebrnim glasom go. Leni Lapajnetova odpela tri pesmi slovenskih skladateljev, je govoril župan dr. Dinko Puc, slikajoč pomen Idrije in njenih značilnosti, posebno pa sladkosti žlikrofov, zaključil je pa z resnimi besedami o Ganglovih zaslugah ter napil slobodni jugoslovski Idriji. V imenu mladine je pozdravil ljubljanta s poetičnim govorom Lade Božič, Valo Bratina je pa recitiral Ganglov »Ognjeni krst«. Pod vodstvom D. Matule je oktet ljubljanskega Zvona odlično zapel tri kompozicije Idrijskega rojaka Zorka Prelovca.

Končno je pa slavljence Gangl z zanosnimi besedami proslavil zavednost Idrijsčanov ter se zahvalil vsem za narodno in sokolsko delo, zlasti pa za počastitev z željo, da idrijski rudar čimprej razvije sokolsko zastavo v slobodni Idriji. Ljubljantove besede so množico navdušile do solz, po govoru so mu pa Idrijski priredili najpršnejše ovacije. Z začudenjem so gostje občudovali izvrstno igrano jazz banda 10-letnega Prelovčevega sina Zorka in hčerke Vojke nato sta pa Valo Bratina in Tone Kos vzbudila salve smeha s svojim nastopom, kako se dva idrijska rudarja učita italijansko. Prav duhovito, z največjim humorom sta v svojem delu zbrala vse lokalizme in sploh vse posebnosti idrijskega prijetnega dialekt. Program je bil sicer neznansko dolg, vendar so pa gostje potrpežljivo in nepremagljivo hrepenceju po Idrijski ambroziji, slavnih žlikrofov, ki so jih lepe Idrijsčanke pod vodstvom starega Vondine pripravile kar na tisoče. Tako se je pri hvali žlikrofov dogodilo neverjetno čudo, da so vsi Ljubljanci brez zadržanja in opozicije soglašali s svojim županom. Seveda, da se je med prijatelji in znanci, ki se morda že dolgo niso videli, kaj naglo razvila najprijetnejša zabava in da so se Idrijski le težko razšli z zagotovilo, da se čimprej spet vidijo.

Letošnji novinarski koncert

Bil je po svoji raznoterosti zelo zanimiv, spored bi bil zadoščal za dva koncerta.

Ljubljana, 5. decembra. Kakor vsako leto, je tudi letos priredila ljubljanska sekcija JNU na praznik ujediniteljstva v Unioinu svoj slavnostni koncert. Koncert je bil letos še tem slavnostnejši, ker smo praznovali 15. obletnico naše osvoboditve in jugoslovanskega traktata. Menda ni bilo izpela v dvorani Unioina in v stranskih prostorih take gneče, take vročine od nešteti obiskovalcev te najlepše in najprijetnejše vsakoletne družabne prireditve naših novinarjev. Z edino njim lastno spretnostjo so pridobili za sodelovanje toliko raznovrstnih moči, da je bilo mogoče sestaviti spored, ki ni bil samo po svoji raznoterosti nad vse zanimiv, temveč ki bi zadoščal celo za dva koncerta. Zato se je glasbeni del večera raztegnil kar na dobri dve in pol uri. Kljub temu in kljub dušni atmosferi dvorane je resno občinstvo pazljivo in z navdušenjem spremljalo program od začeta do konca. Le zadnji del dvorane, tam okoli izhoda, so mladini ves čas srbele noge, ki so komaj čakale, da pridejo po koncertu na svoj račun.

Koncert je otvorila godba 40. pešpolka »Triglavskega« pod vodstvom kapelnika g. Dragoljuba Zivanovića. Menda je v petek večer g. Zivanović privrkal s svojo godbo stopil na koncertni oder unioinske dvorane in pred tako mnogobrojno občinstvo po odhodu višjega kapelnika dr. Cerina. Najprej smo stoji poslušali državno himno, nato pa je orkester izvajal Davorin Jenkovo uverturo »Kosovce«. Žal, g. Zivanović ni imel več, kot par dni časa, da bi pripravil skladbo. Bila je izvajana seveda izvrstno, dirigent je iz nje iztisnil vse, kar se je dalo, vendar je delo dokaj medlo in konča ravno tam, kjer bi se morala začeti prav za prav zanimivo razvijati. Ako bi imel dirigent več časa, bi nam sigurno pripravil kaj krepkejšega in zanimivejšega. On sam, kakor tudi njegovi godbeniki, bi bili to izlaska storili, kakor so to v petek tako izvrstno dokazali.

Nato je zapela naša odlična operna pevka ga. Bernot-Golobova Borodinevega »Domislavca«, arjo iz opere »Samson in Dalila« in je morala dodati še Novakovo »Umreže«. Za svoje krasno petje je prejela šopek rdečih nageljnov in grom ploskanja. Za njo je stopil pozdravljen na oder že popolnoma popularni mladi operni pevec g. Ivan Franci ter je odpel škrlatno »Vizijo«, Wacetovo »Serenado«, dve moji otroški, »Uspavanko« in »Jezdec« ter je seveda moral dodati še Wacetovo »Majko«. Priznanja, ploskanja, vzklikanja ni bilo. Oba pri ljubljani pevca je spremljal pri klavirju operni dirigent g. Anton Neffat. Prvi del programa je končal Akademski pevski zbor pod vodstvom svojega dirigenta g. Frana Marolta s Foersterjevima skladbama »Večer ni a več« in »Spak«. Brez vsakega dvoma gre Akademskemu pevskemu zboru palma večera. Ni časa, da bi potanko ocenjeval zbor in njegovo petje. Rečeno bodi le, da je to naš najprej, po svojem skrbnem študiju najodtehtnejši, po izbiri programa najmuzejnejši, po svojih sijajno zvenelih izraznih glasovih, svojih vzorni interpretacijah, po svojih strunni disciplini prvi slovenski moški zbor. Nima ga para pri nas. Ravna bi se mu le bratska zagrebška »Mladost«. Kot prvi del programa, tako je zaključili tudi drugi del z žgančev »Zibu hajlu«, Devovo koroško »Spov ptičje pojke«, Maroltovo »Ljubi konja jaše«, in Hubadovo »Ko b' sodov ne b'lo«. Čestitavi k izredno velikemu uspehu obeh nastopov moramo g. Marolta, Akademskemu zboru pa tudi nam, da se zamoremo ponasati s tako odlično pevsko enoto.

V drugem delu smo slišali priljubljene

Slovenski vokalni kvintet, ki nam je zapel Stevo Mokranjac I. Rukovet, a je moral na burno zahtevanje razigranega občinstva dodati še dva nemečka. Še samo to dokazuje visoko umetnostno stopnjo kvinteta. Izvajanja Na oder je prišel za njimi mali, dvanaestletni prijazni, mili Dušan Prevorsek, ki se grmeče ploskanja ni kar nič ustrašil. Korajžno je zaigral svojega brata prav resno in tehtno »Sarabando«, Nerudovo »Slovansko bersezo«, Drdlovo »Tarantelo«, ter je moral dodati še en »Čardaš«. Njegov učitelj gosp. prof. Šlajš je na malega Dušana lahko ponosen. Vzgojil bo iz njega najbrž prav velikega umetnika. Upajmo, da se Dušanove učiteljeve in naše nade izpolnijo. Po gojdi, da se te želje uresničijo, so v Dušanu večji, kakor je sedaj sam velik škatal bonbonov naj mu bo za to pot sladko priznanje za njegov uspešen in posumen nastop. Pri klavirju ga je spremljal z velik občirnostjo g. Gallatia. Vrsto nastopov. Ših je dopolnil ambiciozni, sveži, živahni »Slavec«. Pod vodstvom svojega dirigenta g. Krista Perka je zapel Cezarja Kjuja »Solnce sijaj«, Slavenskega »Rožica rumenca« in subtilno, za nekoliko nemirno publiko preintimno »Mesečinu« Blagoja Berse. »Slavec« gre po poti, ki mu jo je začrtal energični, kvinski gledajoči dirigent, pogumno in odločno naprej. Bil je za svoje izjajanje in lepo zaokroženo petje nagraden s šumnimi aplavzi.

Po koncertu sta vojaška godba in orkester »Grafike«, otvorila živo plesno zabavo, ki je menda ni bilo kar tako hitro konec, saj je bila prva takšnega obsega v letošnji sezoni in povoda za njo je bilo tudi dovolj.

Šah

Širši turnir LŠK končan

Zmagovalec turnirja je Majcenovič z 11 točkami.

Ljubljana, 5. decembra. Včeraj je bil zaključen širši turnir šahovskega kluba. Razen dveh partij so bile vse odigrane, pri teh dveh pa je vodstvo turnirja odredilo, da nasprotniki ne dobe nobenih točk. Proti koncu turnirja sta zlasti krepko pritiskala Majcenovič in Šiška, ki sta tudi dosegla prvo in drugo mesto, dočim se je moral Kumelj, ki je bil do X. kola na vodstvu, zadovoljiti s 3. mestom. Zadnjišmo poročali o stanju do XI. kola pri nadaljevanju so se odigrale najprej prelozene partije iz prejšnjih kol. Partijo s 7. kola Marinkšek-Sprager je prvi odločil v svojo korist, prav tako je Sedej premagal Deva, Šiška in Posavec sta si delila točko. Petrič je dobil proti Marinkšku, Sedej pa proti Ostermanu. V XI. kolu je Kumelj premagal Jakulina, Osterman je izgubil proti Devu, Majcenovič je premagal Sedeja, Požar Marinkška, Šiška Petriča, Posavec Sprangerja, remis je končala partija Suštar Čadež.

V predzadnjem kolu je Jakulin podlegel Posavcu, Petrič Suštartu dalje so zmagali Čadež proti Spragerju, Šiška proti Požaru, Sedej proti Marinkšku, Majcenovič proti Devu in Kumelj proti Ostermanu. V poslednjem XIII. kolu je Osterman premagal Jakulina, Majcenovič Kumlja, Marinkšek Deva, Šiška Sedeja, Petrič Spragerja, Čadež Posavca, dočim sta igrala Suštar in Požar remis.

Končno stanje turnirja je torej: 1. Majcenovič 11 točk ali 84,62%, 2. Šiška 10, 3. Kumelj 9 in pol, 4. Petrič 8, 5 in pol, 6. Požar, Suštar 7 in pol, 7. in 8. Posavec, Sedej 7, 9. Čadež 6 in pol. Ostali so dosegli manj kot polovico točk. Po propozicijah imajo vsi, ki so dosegli 50%, pravico do udeležbe

na ožjem turnirju, ki se bo predvidoma pričel sredi decembra.

Drevi bo v kavarni Evropa običajni braturni za decembersko prvenstvo Ljubljane. Zopet se bo srečala vsa ljubljanska šahovska elita. Za zmagovalce je podarila Nova založba 5 lepih daril. V kratkem bomo pozdravili v Ljubljani mojstra Pirca, ki priredi simultanko slepih partij.

Mednarodna fotografska razstava v Ljubljani

Ljubljana, 5. decembra.

Ljubljanski Fotoklub je priredil že dve veliki razstavi fotografskih umetnin, ko je najprej razstavil dela slovenskih fotografov in fotoamaterjev, nato pa na vselej mu dela najboljših fotoamaterjev iz vse Jugoslavije. Obe razstavi sta nenavadno lepo uspeli, zato je pa podjetni Fotoklub napravil še tretji, tem večji korak in sklenil prirediti v majniku prihodnjega leta v Japokipčevem paviljonu veliko mednarodno fotografsko razstavo, kamor povabi vse jugoslovanske fotografe in fotoamaterje, nadalje umetnike predvsem iz slovenskih držav in tudi vseh drugih narodnosti. Z največjo ljubeznivostjo in naklonjenostjo je minister g. dr. Albert Kramer prevzel pokroviteljstvo razstave, župan ljubljanski g. dr. Dinko Puc se je pa postavil na čelo razstavnega odbora, ki so razen njega v njem predvsem še odborniki Fotokluba in najuglednejši člani. Ze te dni razpisuje Fotoklub po vsej Evropi in tudi onstran morja vabila k udeležbi v večjih jezikih, tem vabilom pa priloži tudi lepe prospekte Ljubljane, ki jih je izdala mestna občina ljubljanska. Pokrovitelj minister g. dr. Albert Kramer je sam vnet amater in je deputacijo Fotokluba presenetil z nadvse razveseljivimi idejami ter z zagotovilo, ki jamči, da bo udeležba tudi iz inozemstva gotovo izredno velika. Prav tako se pa predsednik župan g. dr. Dinko Puc zaveda pomena mednarodne fotografske razstave v Ljubljani za razvoj naše umetnosti, zlasti pa za napredek našega tujkega prometa, saj je znano, da so naši fotografi ustvarili že nešteto fotografij lepote Ljubljane in vse Slovenije in se ta dela uspešno kosalo z najboljšimi umetniškimi posnetki znamenitosti tujih držav.

Ljubljanska mednarodna fotografska razstava v Ljubljani bo prva te vrste v državi in bo zato imela še tem večji pomen, saj gotovo tudi iz inozemstva razstavijo fotoamaterji svoje posnetke, ki so jih napravili v naši državi, kakor smo že doživeli nekaj umetnostnih razstav inozemskih umetnikov s slikami naših znamenitosti in pokrajini. Ze sedaj naši fotoamaterji zakladajo s svojimi deli tudi inozemske publikacije, kakor n. pr. vidimo pri delih našega velikega prijatelja in planinca Kučija, ta razstava bo pa sloves slovenskih fotoamaterjev gotovo razširila po vsem svetu.

Zborovanje trboveljskih bojnikov

Trbovlje, 4. decembra.

Včeraj ob 9. dopoldne se je vršil ob znatni udeležbi članstva v gostilni Volker 3. letni občni zbor trboveljske skupine bojnikov. Občni zbor je vodil predsednik skupine g. katehet Rajej, ki je podal kratko poročilo o delovanju skupine v preteklem poslovnem letu. Skupina je pokrenila več akcij, ki so končale z večjim ali manjšim uspehom. Nepriznako lep gromoten uspeh je skupina dosegla s prireditvijo tombole, ki je dala preko 10.000 Din čistega dobička. Tabor na Kumu je sicer v moralnem pogledu uspeh, gromoten uspeh prireditve pa je bil minimalen, ker so bili prireditveni stroški radi precejšnje oddaljenosti in strme poti znatni. Tajnik skupine g. Miklavčič je poročal o administrativnem delu v skupini, blagajnik g. Brnovec pa o stanju blagajne. Celokupni dohodki skupine v preteklem letu so znašali okroglo 40.000 Din, izdatki pa okroglo 33.000 Din, tako da ima skupina v Poštni hranilnici še Din 7000—, od katerih na merava večji del razdeliti kot božične podpore revnim članom. Kot preglednik računov je podal svoje poročilo g. Grobelšek, ki je predlagal blagajniku zahvalo in razrešnico. Predsednik prireditvenega odbora je poročal o svojem delu. V naj večji krizi, t. j. v avgustu je bila prirejena tombola, ki pa je kljub temu nepriznako dobro uspela. Skupina je poleg prireditve tabora na Kumu sodelovala tudi pri prireditvi taborov sosednih skupin v Hrastniku in Sv. Urhu pri Zagorju. — Predsednik »Samopomoči« g. Mislej je poročal o običnem zboru »Samopomoči« bojnikov dne 26. novembra v Ljubljani. Bodoče delovanje »Samopomoči« bo omogočeno samo na združni podlagi, zato pa bodo višje dajatve in sicer pristopnina 40 Din, letni prispevek 20 Din in za vsakega udeleženca člana plačilo 5 Din. — Med tem so došli brzojavni pozdravi bivšega poslovođečega podpredsednika osrednjega odbora razpuščenega Zveze bojnikov g. R. Matičiča in urednika »Bojovnika« g. Iva Dolič Wagnerja, katere je predsednik navzočim predčital. Bojovniki so osobito živahno sprejeli brzojavko g. Matičiča, ki je eden najdaljših starih borcev za idejo vojnega tovarištva. — Pri volitvah je bil izvoljen izvoljen stari odbor z izjemo, da je bil namestu obolevlega dosedanjega podpredsednika skupine g. Kolbeza izvoljen g. Herman Kuhar, v razsodišču pa gg. Pavlenč in Kralj.

Pri raznoterosti je predsednik opozarjal članstvo na to, da se osobito Ljubljana silno zanima za trboveljske bojovnike. Od povsod se skupini obetajo podpore, tako da bo odpadlo na bojovniške skupine v rudarskih revirjih okrog 3 vagona živeža in oblačil, od katerih prejme trboveljska skupina 1 vagon. Med tem je dospelo tudi pismo županstva občine Trbovlje, ki poziva skupino, da z seznanom imenuje najbogatije člane, ki bodo obdarovani že v prihodnjih dneh iz »šiljke«, ki je dospela iz Ljubljane od akcijskega odbora za pomoč trpečim rudarjem.

Predsednik prireditvenega odbora je predložil navzočim osnutek programa za letošnje leto. Po tem programu naj bi se tudi prihodnje leto priredila tombola, razen tega pa tudi tabor pri Sv. Katarini in v Retju. Program je bil odobren. — Končno je bila pristopnina zvišana od 2 na 10 Din.

NA BRIGITA HELM POLJU ČASTI

Dejanje se vrši v naši neposredni bližini za časa svetovne vojne. REZERVIRAJTE VSTOPNICE! PREDPRODAJA OD 11. DO 13. URE. Predstave ob 4, 7 in 9. Nov Paramountov zvočni žurnal in Micky-miška.

Telefon 21-24. ELITNI KINO MATICA Telefon 21-24.

bodoče leto. Po tem programu naj bi se tudi prihodnje leto priredila tombola, razen tega pa tudi tabor pri Sv. Katarini in v Retju. Program je bil odobren. — Končno je bila pristopnina zvišana od 2 na 10 Din.

Zimski sport na Koroškem

Ljubljana, 5. decembra.

Snovi je v Delavski zbornici predaval zastopnik avstrijskega državnega tajništva za tujski promet g. Scheitelbauer, novinski referent iz Celovca o smučarskih terenih in o turah v Avstriji pred najodličnejšim občinstvom, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Razen avstrijskega generalnega konzula grofa dr. Rosini Rosenberga in konzularnega osebja so prišli k predavanju tudi podžupan prof. Jarc, predsednik Narodne galerije dr. Fran Windischer, referent za tujski promet banki svetnik dr. Šter, predsednik Aerokluba Rado Hribar, podpredsednik Avtokluba dr. Ciril Pavlin, zastopnik JZSS inž. Bloudek, predsednik SPD dr. Pretnar, ravnatelj Zveze za tujski promet Pintar, občinski tujski prometni referent dr. Brilej, predsednik kluba Korošcev dr. Fellacher, zlasti mnogo je bila pa prijateljstvo sporta iz vseh krogov in tudi več oficirjev.

Predavatelj in avstrijskega generalnega konzula je pozdravil podžupan prof. Jarc, ki je opisal, kako so se jugoslovanski in avstrijski tujski prometni faktorji združili v Zvezo, ki je dosegla že velike uspehe, sedaj bo pa pričela tudi z zamenjavanjem predavateljev, da bodo avstrijski predavatelji govorili pri nas, naši pa predavali v Avstriji. Predavatelj Scheitelbauer se je zahvalil podžupanu Jarcu, generalnemu konzulu Orsini Rosenbergu in Delavski zbornici za priprave, nato je pa s poetičnimi besedami opisal najlepše zimsko sportne kraje Koroške. Pri tem pa pokazal dolgo vrsto prav lepih skioptičnih slik. Avstrija je center zimskega sporta za vso Evropo in res je zimski sport v Avstriji postal pravi narodni sport. Poslušalci so predavanju sledili z največjim zanimanjem in bili očarani nad lepoto, ki jih je predavatelj pokazal. Zlasti nas je ob železnicih najprej v veličastne visoke ture, nato v pokrajino tako imenovanih »Nockov« nadalje pa v Karnske Julijske Alpe in Karavanke, na Solnograško z obema Gaststeinoma, Zell am See, a zaključil je svoje predavanje s smučskimi tereni in hribovi ob štajerski meji.

G. Scheitelbauer je odlični predavatelj, ki zna poslušalce potegniti za se, o j. gotovo njegovo predavanje imelo največji uspeh, da bodo tudi naši sportniki še bolj obiskovali Koroško, kakor dosedaj, gotovo bo pa tudi vedno več Avstrijcev prihajalo k nam. Duhovitega predavatelja so poslušalci večkrat prekinili z odobravanjem, zlasti so se mu pa ob zaključku zahvalili z izredno močnim aplavzom. Predavanje g. Scheitelbauera, ki mu bodo sledila predavanja naših sportnikov v Celovcu in drugih krajih Avstrije, naj bi bil pričetek najtesnejših zvez in največjega tujkega prometa med Avstrijo in našo državo.

Po predavanju se je predavatelju zahvalil podžupan prof. Jarc, ki je predvsem poudarjal kako sijajno je z državno pomočjo v Avstriji vse organizirano za tujski promet ter izrazil upanje, da bomo tudi mi napredovali.

Naše gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20.

5. decembra, torek zaprto.

6. decembra, sredo: Praznik cvetočih češenj Red C.

7. decembra, četrtek: Tartuffe. Red Cetrtek.

8. decembra, petek ob 15. uri: Robinson ne sme umreti. Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: Turške kumare. Izven. Znižane cene.

Premijera prvega izvrstnega dela v tekoči sezoni bo v četrtek, dne 14. t. m. Vprižori se najnovejšje delo pisatelja Pavla Golice »Kulturna prireditve v Črni mlaki«, ki je nedavno izšlo v založbi Tiskovne zadruge. Snov je zajeta iz naših malomeščanskih prilik, bo brez dvoma zanimala vso slovensko javnost in nam prikazuje avtorja od popolnoma nove strani. Premijero pripravlja prof. Šest.

OPERA.

Začetek ob 20. uri.

5. decembra, torek zaprto.

6. decembra, sredo: Havajska roža. Red Sreda.

7. decembra, četrtek: Traviata. Gostuje Peter Rajčev. Izven.

Peter Rajčev gost naše opere. Po izredno uspelem gostovanju v Pikovi dami gostuje Peter Rajčev še v Verdijevi operi Traviata, in sicer v četrtek, dne 7. t. m. Peter Rajčev, rojen Bolgar, je študiral glasbo in petje najprej v Rusiji, potem pa kot stipendist ruskega carja v Neaplju. Po študijah je več let pel v Rusiji, kjer je veljal za najboljšega Hermana v Pikovi dami, druga njegova najboljša vloga pa je bila v Sneguročki. Pozneje je Rajčev skoro izključno gostoval po vseh največjih odrih Evrope, bil je dve leti član državne opere v Berlinu, eno leto v Budimpešti, stalno je pel v Milanu in v Parizu. Sedaj je član Umetniškega kuratorija Narodnega gledališča v Sofiji, v prostem času pa gostuje, trenutno v Jugoslaviji, kjer je imel v Beo-

gradu in Zagrebu sijajne uspehe. Kot absolvent italijanske pevške šole mora brez dvoma izredno zanimati v Verdijevi operi Traviata, katero poje v četrtek 7. t. m. kot izven predstavo.

Beložnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 5. decembra: katoličani: Sava, Stojana; pravoslavni: 22. novembra DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Na polju časti.

Kino Ideal: 12 stolic (Vlasta Burian).

Kino Dvor: Krog smrti.

Brzoturnir Ljubljanskega šahovskega kluba ob 20. v kavarni »Evropac«.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Kurat, Gosposvetska cesta 10;

Sušnik, Marjini trg 5.

Izpod sita

Janezek: Dobri Miklavž, kaj pa prinašaš letos pridnim otrokom? Miklavž: Pogled sam in če imaš kaj prida oči, boš že videl. Povedati ti pa ne smem, ker stojš parkelj za menoj.

VLASTA BURIAN

'12 stolic'

BOMBA SMEHA!

zvočnem kinu Ideal

Predstave ob 4, 7. in 9.4.

Iz Litije

— Vsem, ki žele napredek svoji trgovini in obrti in vsem pridobitnikom priporočamo, da pri našem dopisniku naroče pravočasno oglas za novoletno številko »Slovenskega Narodca«!

— Težko breme — prijetno breme. Naš cestni odbor je dobil zadnjič skoro 200.000 Din v samem drobižu. Največ je v tem kovancev po 25 par. Udeleženci pri sreskem cestnem odboru so prejeli v soboto plačo, ki so jo morali odnesti domov kar v nahrbtnikih. Nekateri so dobili celo po 20 kg plače. Pa so vsi dejali: težko breme — a prijetno breme. V prometu kroži izredno mnogo kovancev, med drugim je dobil litijski dntist g. Glavič Edo od svojih pacientov okrog 50 kg drobiža.

— Učiteljsko zborovanje. V soboto 9. t. m. bodo zborovali učitelji iz litijskega in kamniškega okraja na dekliški šentjakovski šoli v Ljubljani. Zborovanje se bo začelo ob 9. uri dopoldne. Uvodno predavanje bo imela soproga podbana ga. Pirkmajerjeva, ki bo referirala o računstvu v delovni šoli. Potem bodo pa razpravljali o učnih načrtih, o šolski administraciji in o drugih internih zadevah.

— Šahovski turnir. Litijski šahovski klub, ki ga vodi dr. Mazeč kot predsednik in akademik g. Filip, priredi okrog božiča turnir za letošnjo prva LŠK. Vrtil se bo v klubovem lokalu v igralni sobi narodne gostilne pri »Urki«. Prijavitelci se že sprejemajo ob običajnih igralnih večerih.

— Smarski sokolski odri. Smarski oderski diletni so letošnjo sezono zelo pridni. Aglina igralna družina je gostovala zadnjič pri nas a »Kraljem nogometne«, v nedeljo na so vzpirlili na domačem odru »Lepo Vidoc«. Iaro so leno podali in so zelo zadovoljni številno publiko.

— Zamudnikom Vodnikov družbe. Le tošnje, pravkar izšlo knjige lahko še dobita za 20 Din pri tuk. poverjeniku g. županu Lajovicu.

Pogosto.

— Že pogosto sem bila vprašana ali se nočem omožiti.

— Kdo te je pa tako pogosto vprašal?

— Starši.

Za Miklavža

Bizjak

keksi in deserti, čajno pecivo
najprikladnejše
darilo!

Dnevne vesti

— Draginski doklade drž. vpokojencem v inozemstvu. Dravska finančna direkcija razglasi: Opazilo se je, da naši drž. vpokojenci, ki stalno žive izven ozemlja kraljevine Jugoslavije in tam uživajo pokojnino od naše države, ne predlagajo dvakrat na leto predpisanih prijav za priznanje draginskega doklada, čeprav so jim bili vsem obrazil že pred leti časa dostavljeni. Ker se brez prijave draginske doklade ne smejo nikomur nakazovati, bo dravska finančna direkcija vsem vpokojencem, ki prijav niso predložili, ustavila izplačevanje osebnih in rodbinskih drag. doklade. S tem se vsi prizadeti drž. vpokojenci, zlasti njihovi, v tuzemstvu bivajoči pooblaščenici vnovič opozarjajo, naj prijave nemudoma predložijo. Prijavne obrazce je založilo »Dravsko drž. vpokojencev in vpokojenk v Ljubljani, Miklošičeva c. 22«, kjer se morejo naročiti. Vsak obrazec stane 1 Din.

— Prof. dr. Novaković v Brnu. Na povabilo ČJ Lige je prišel v soboto v Brno radi profesor beograjske univerze dr. Mileta Novaković, da bi predaval na proslavi jugoslovenskega narodnega praznika. Na kolodvoru so ga sprejeli predstavniki mesta. ČJ Liga in akademsko društvo »Jugoslavija«.

— Natečaj za tri docente. Na Juridiki fakulteti v Subotici je razpisana natečaj za docente civilnega in državnega prava ter ekonomske politike. Prosnje je treba vložiti do 8. januarja.

— Svojem naših delavcev v Belgiji. Po belgijskem zakonu o zavarovanju delavcev imajo starši samega delavca, ki se ponese na delu, pravico do odškodnine samo, če dokazuje, da jim je sin pošiljal denar od svoje delovne zaslužke. V nobenem primeru se ni posrežilo izposlovati staršem na delu smrti niso ponesrečnega delavca odškodnino, ker niso mogli doprinesiti potrebnih dokazov, da jim je sin pošiljal denar. Tako so propadli že težki tisočaki, ki bi jih bili sicer dobili naši revni ljudje. Žene in starši naših izselencev v Belgiji naj torej v lastnem interesu hranijo vsa potrdila o dognanih pošiljkah iz Belgije, da jih bodo imeli po potrebi pri rokah.

— Za ubogega Jurčičevega brata Antona, ki preživlja pozno jesen svojega trdega življenja na Muljavi v bedi in pomanjkanju, je nam poslal neimenovani dobrotnik 100 Din. Denar smo takoj poslali starčku, ki ga bo neizpročno vesel. Neimenovani dobrotnik pripominja, da bi kazalo zdaj, ko je pritisnila zima, zopet potrkati na dobra srca, da bi se morda nabrala nekaj denarja za ubogega Jurčičevega brata. Pokojni naš pisatelj je imel mnogo prijateljev in čestitev, ki so se že večkrat spomnili njegovega brata in mu olajšali težko življenje. Morda bo pa ta ali oni znova dokazal, da ljubezen do trpečega bližnjega med nami še ni ugasnila. Morebitne darove za Jurčičevega brata sprejema uredništvo »Slovenskega Naroda«.

— Povišanje poštne pristojbine za inozemstvo. Prometni minister je v soglasju s finančnim ministrom izpremenil ekvivalent takšne plačila in dopisnice v mednarodnem poštne prometu. Po novem je pristojbina za pismo do 20 gramov za inozemstvo določena na 350 Din, za pisma, ki so težja od 20 gramov pa ostane za vsakih 20 gramov ali del te teže tudi v bodoče 150 Din. Pristojbina za odprto dopisnico v inozemstvo se zviša od 150 na 175 Din. Nove pristojbine stonjajo v veljavo z novim letom, a pristojbine za pisma in dopisnice za Italijo ostanejo neizpremenjene.

— Ciril Metodova družba je izdala že 48letnik svojega priljubljenega koledarja, ki ga je uredil zaslužni družbin tajnik vpokojeni Solški nadzornik Fran Škulj. Razen koledarske vsebine s slovanskimi imeni, je v koledarju tudi polno prav lepih prispevkov naših najbolj znanih narodno obrambnih delavcev, zlasti zanimivo je pa opisal Ante Beg življenje in zasluge umrlih članov Ciril Metodove družbe, ki koledar objavlja tudi njih slike. Koledarju je priloženo tudi poročilo o delovanju družbe sv. Cirila in Metode v minulem letu. Ker se koledar za 15 Din dobi pri družbi in tudi v vseh knjigarnah, se bo gotovo razširil po vseh rodoljubnih hišah.

— Nafta v Liki. V nekaterih liških vaseh, kjer so kmetje izkopali globoke vodnjake, se je nenadoma pojavila nafta. Nametno zdrave pitne vode je zalila vodnjake močna in masna tekočina, ki so v nji spoznali nafto. V vsem Dolnem Polju se pojavlja nafta redno vsake jeseni po daljšem deževju.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno, zmerno hladno vreme. Včeraj popoldne je zopet pričelo snežiti v Ljubljani, deževalo pa je v Splitu. Temperatura je povsod občutno padla. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Splitu 6, v Mariboru 4,6, v Ljubljani 4,4, v Zagrebu in Beogradu 5, iz drugih krajev ni poročil o stanju temperature. Davi je kazal barometer v Ljubljani 72,4, temperatura je znašala 7.

— Vlom v poštni urad na Viču. Danes ponoči je bilo vlomljeno v poštni urad na Viču. Vlomilci so prišli skozi stranišnje okno, odtrgali dve zabnici na vratih in iz lokala odnesli ročno blagajno, v kateri je bilo okrog 400 Din gotovine in za približno 2000 Din znanek.

— Nenadna smrt Slovenca v Zagrebu. Včeraj jutraj so našli v Zagrebu mrtvega 63letnega berača iz Litiže Martina Oka na Najbrž ga je zadela srčna kap. Njegovo truplo bo obducelo, da se dožene pravi vzrok smrti.

— Posekline samomor Grščana v Mariboru. V Mariboru je včeraj skočil z okna prvega nadstropja neke gostilne v Pobrež.

ju 44letni potnik Teodor Kocbek iz Gradca. Zdobiti je nevarne notranje poškodbe in so ga morali prepejati v bolnico. Vzrok njegovega obupa ni znan.

Iz Ljubljane

— Iz Spomina pok. Petra Stepiča. Menda v nočnem stanu ni toliko prične piete do pokojnih tovarišev, kakor v naši zeleni bratovščini. Pokojni Peter Stepič, znani vinski vetergovor v Šiški, pa je bil še posebno priljubljen v lovskih krogih. Na idilični gozdni planoti nad Mednim so mu postavili v spomin velik križ. Vsako leto za obletnico njegove smrti se zbera tam njegovi prijatelji lovci. Tako se je zgodilo tudi zadnji nedeljo. Okrog 11 ure dop. je prispela tja mnogobrojna lovka bradaka. Vsak lovec je imel za klubsko smrekovo vejico, ki jo je poklonil spomenu na podnožje spomenika. G. dr. R. Marj je imel kratek spominski govor, nakar so lovci oddali salvo, a lovski rog je turobno zatrobil. Po tej ganljivi svečanosti je stojčje lovce po lovsko pogostili pokojnikov sin g. Mirko, sedanjí lastnik tvekdre, nakar so lov nadaljevali.

— Iz Razstava plinskih štečnikov in aparatov. Mestna plinarja je otvorila v prehodu palače Viktorije stalno razstavo plinskih štečnikov in aparatov ter obenem tudi posvetovalnico, kjer prejmejo gospodinjice in gospodinske pomočnice brezplačno vsa pojasnila glede pravilne rabe plina v gospodinjstvu. V tem lokalu se bodo prirejale poskusne kuhe in pa večerni tečaji da se čim večji krog gospodinjic priuči in privadi ekonomični potrošnji plina. Plinarja bo priredila vsak teden v popoldanskih urah poskusno kuhno na katero vabimo že sedaj vse zainteresirane. Ker je pa prostor omejen, si mora vsaka gospodinja oziroma gospodinska pomočnica rezervirati brezplačen prostor. Dan in čas teh prireditev bo vedno označen v izlozbi lokala. Ker smo ta lokala otvorili z namenom da damo odjemalcem plina vsa potrebna pojasnila glede varne porabe plina in pravilnega ravnanja s plinskimi aparati, vabimo vse gospodinjice in gospodinske pomočnice, da se z vsem vprašanji obračajo na naš personal, ki je uslužen v novotvorjenem lokalu.

DAMSKA KAPELA IGRA VSAK VEČER V KAVARNI „LEON“ ODPETO OB 4. URI JUTRAJ

— Iz Slab uspeh nabiralne akcije mestne občine. Da omogoči siromakom čim lepšo božičnico, je mestna občina tudi letos priredila nabiralni dan v njihovo korist. Čezravn je bil nabiralni dan organiziran v enakem obsegu kakor lani, je uspeh mnogo manjši. Dočim se je lani nabralo okrog 52.000 Din poleg denarja, ki so ga naknadno poslali trgovci in obrtniki, je bilo letos nabranih samo okrog 20.000 Din. Nabirani je mnogo ovrnilo slabo vreme. Zlasti v nedeljo ko je nihala ostra burja, na katero se je večina ljudi izgovarjala, češ: pustite nas pri miru ko nas tako zebe. Ponekod letos tudi kavarnari in gostilničarji niso dovolili nadlagovati gostov po svojih lokalih. Sicer so pa ljudje že tak priznavali za bednostni fond in zato niso bili voljni prispevati še posebej.

— Iz Gradnja tramvajske krožne progljub slabemu vremenu in mrazu dobro na preduje. En tir je že položen in utrjen do gimnazije na Poljanski cesti, oba pa do ceste na Ambrozevem trgu. Pri drugem tiru so tirnice tudi že položene po vsej Poljanski cesti, a jih še varo in vežejo. Ukrajni graditvi gornji ustroj, elektrovod je napel za oba tira do Ambrozevega trga, na Poljanski cesti pa montirajo nosilne žice. Za en tir so tudi že provizorno napeli elektrovod do gimnazije. Tramvaj vozi po gornji strani samo do Vodnikovskega spomenika, na spodnji pa še vedno le do Hrvatskega trga. Te dni bo proga že uporabna do Ambrozevega trga. Na Kerkovem trgu demontirajo staro progo. Kopanje temeljev za nova tira je težavno, ker je čistiše zelo trdo in zdaj je zemlja še zmraznjena. Vendar je boljše, da je suho vreme.

— Iz V novi Delavski dom, ki je bil v nedeljo ob navzočnosti ministra dr. Alberta Kramarja ter najodličnejših predstavnikov javnosti na svečan način otvorjen, se je že preselila. Borza dela, prav tako pa tudi uprava novega doma. Kuhinja bo začela poslovati okrog 15 t. m., ker je treba dokončati nekatera manjša dela.

— Iz Preureditev poslovanja na socialno-političnem uradu. Zgodnja zima je ustavila razna javna dela in povečala število brezposelnih. To se je poznalo te dni zlasti na socialno-političnem uradu mestnega magistrata, kjer je bil včeraj in danes izredno velik naval prosilcev. Da ljudje ne bodo preveč čakali in trpeli zaradi mraza, je bilo poslovanje urada preurejeno ter poenostavljeno. Gre po abecednem redu za stranke, in sicer samo ob ponedeljkih, torkih, četrkih in petkih, dočim sta sredi in sobota določeni za interno poslovanje. Vsak prosilec mora dokazati, da je res brez posla, svojo pristojnost, družinske razmere, navesti stanovanje in povedati, zakaj je brez posla. Stroga evidenca in kontrola je potrebna, ker mnogi izrabljajo urad. Urad sicer nakazuje podpore, oziroma živila, a v zelo omejenem obsegu. Sredstva so namreč večinoma že iztrpana, zlasti zato, ker je urad od marca zaposloval več sto prosilcev pri raznih javnih de-

lih. Zdaj nakazuje urad rodbinam živila, samcem pa hrano v Delavskem domu. Če v kratkem urad ne dobi podpore iz bednostnega fonda, bo moral nakazovanje ustaviti ali pa poseči po rezervnih virih.

— Iz Negotova usoda inž. Franja Dedka. Dočim so v nedeljo na Sušaku na svečan način polagali temeljni kamen za zgradbo nove šole, ki jo bo gradilo stavbno podjetje inž. Franja Dedka v Ljubljani, se o usodi šefa podjetja g. inž. Franca Dedka še vedno ne ve nič točnega. Po informacijah, ki jih je prejel poslovodja g. Podlesnik, je preiskava proti inženjerju v glavnem že končana. Zasliševanje je pokazalo, da je inž. Dedek nedolžen, njegove izjave se samo v eni točki ne ujemajo s soferjevi, vendar to nima bistvenega vpliva na preiskavo. Po privatnih informacijah je preiskava že zaključena in bo inž. Dedek kmalu izpuščen. Čemu Italijani zadevo zavlačujejo, je res čudno.

— Iz Precej jabolk je bilo danes na živilskem trgu, da bi se lahko založili z njimi Miklavž. Toda kupcev je bilo malo. Nekateri si ne upajo menda na trg, čeprav ni takšnega mraza. Tudi ostali živilski trg je bil skoraj zapuščen. Vsaših so ljudje kupovali precej sadije pred Miklavžem, letos se jim pa najbrž zde jabolka predraga. Sedva za 6 Din lahko dobiš kaj primernejšega, kar odtehta kilogram jabolk. Našemu živilskemu trgu so še vedno zvesti Hrvati, ki so nas letos najbolj zalagali s sadjem. Danes so imeli še celo precej grozdja, ki je dobro ohranjeno. Črmino so prodajali po 6 Din, izabelo po 5 Din kg. Lepih jabolk je bilo malo, vendar jih je za zdaj še precej, zlasti, ker je bila tako alaba letina. Miklavž se je nekoliko zalagal tudi z orehi, ki so lenši po 6 Din liter. Pomaranže je še letos malo in so kisle kot vrisk, a jih prodajajo no dinarju komad. Miklavžovo blago so tudi rožiči, ki so po 8 Din kg, in fige, ki jih prodajajo po 2 Din venec. Kupcev je bilo malo. Otrkom, ki jih je Miklavž navadno obdaroval a sadjem, letos ne bo mogel niti dovolj postreči a dom.

— Iz Dolga kolona vozov z drvmi je bila včeraj na Gradnovem nabrzu, kjer je trg z kurivo. Kmetje so mislili, da se bodo morda začeli zalagati z drvmi, čim je pritisnil mraz, zato so prišli okrog 30 vozov lekih bukovih drv. Kipev pa ni bilo. Mnogi izbirajo niti ne vedo, kje lahko kupijo drva. Ta trg za kurivo se zdi tudi mnogim pravdo od rok. Solah pa prihajajo mešanji zelo malo nam. Drva kupujejo od kmetov največ, so jim jih prihajalo ponujati na dom. Danes bilo na Gradnovem nabrzu samo nekaj vozov drv. Več jih bo zapel jutri, ker bo ržni dan.

— Iz Tečaj za vzgojo posluha. Otroci, ki jih je narava prikrajšala pri posluhu, se bodo tako vzgojili in izpopolnili, da bodo v polju in glasbi povsem doma. Starši tistih otrok, ki so za tečaj že prijavljeni, so oglasno izrekli pohvalo, da se je slednjič tudi v Ljubljani sprožil tak pokret. Saj je vzgoja posluha amentna, za nekatere poklice celo odločilna važna. Razen tega so pa ljudje s slabim posluhom vse življenje prikrajšani za uživanje glasbene in pevške umetnosti, kar je tem bolj tragično ob znanem dejstvu, da so baš taki ljudje največji ljubitelji petja in glasbe. Vabimo torej starše naj prijavi svoje otroke, pa tudi že odrasli s šibkim posluhom naj se prijavijo v novi tečaj. Ko bo zadosti prijavljenih, bo sklican sestanek roditeljev, na katerem bodo podrobno nastaneno dogovorjene. Vs pojasnila se dob v Rieševski cesti 21, inveno od 13 do 16 ure.

— Podporna zadruga državnih policijskih nameščenecv in upokojencev dravske banovine v Ljubljani priredi dne 6. januarja 1934 v prostorih hotela Union pod pokroviteljstvom bana dravske banovine gospoda dr. Marušića običajno letno dobrodelno prireditev. Ker gre čisti dobiček te prireditve v dobrodelne namene, prosijo prireditelji cenj občinstvo za dobrohotno naklonjenost za kar se v naprej zahvaljuje odbor.

— Iz Gancorilla. Osa in Martin Johnson nam pokažeta v filmu divjo Afriko, nje življenje in ljudi. Ta film je edinstven te vrste, ima pa veliko prednost, da so živali posnete zares v prosti naravi. Oni, ki so videli v Elitnem kinu Matiči predna znanjko za to film, si lahko mislijo kako veliko in naravno je to delo. Film bomo prvič videli na programu ZKD v četrtek ob 14.30.

— Noseče matere morajo skušati vsako zagateno odpraviti z uporabo naravnega »Franz Josefovega grenčice. Predstojnik univerzitetnih ženskih klinik socialne higijne pristno »Franz Josefova« vodo ker se lahko poruši in se milo odnira loči učinek zanesljivo nokaže v kratkem času brez nevarnosti stranskih nojavov. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijah vseh trgovinah.

— Iz Družinski SK Mirje bo odprto že ez nekaj dni, če mraz ne ponesti. Sezon se vstopnice so lepo Miklavžovo darilo in se dobe v predprodaji v kavarni »Byro« od 14 do 17 ure po lanskem cenah. Din 40 za deco, Din 60 za dijake in članke proti izkaznici. Din 100 za nečlane. Letos se očeta izvrstna, dolga sezona.

— Iz Miklavževanje za pridno deco prireditelj letos okrajši organizacijo za šentjakob in Prule danes ob 19 uri v te lovadnici šentjakobske dekliske šole. Darila se sprejemajo od 15 do 18 ure na šoli.

— Iz Smučanje po tivolskih parkih in potih. Mestno načelstvo opozarja smučarje in njih roditelje na razglas, ki ga je izdala uprava policije, da je smučanje in sankanje v tivolskih parkih in potih strogo prepovedano, razen na dovoljenem travniku. Za posledice prekrškov omenjenega razglasa bo vsak sam odgovoren.

— Iz Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana priredi kot nadaljevanje razprav o predlogih Kluba inženjerjev in arhitektov — pripravnikov o uvedbi javnih del kot sredstva za ozdravljenje gospodarstva, predavanje v četrtek, dne 7. decembra ob 20 uri v društvenem lokalu na Kongresnem trgu 1/1 (poslopije Kazine). Predaval bo g. Elbin Bešek o »Racionalizaciji obsebnega dela in uspeha«. Vabljeno so vsi člani in po njih vabljeni gosti.

— Iz Družinski večer »Kreke« z zelo pestrim, zabavnim sporedom se bo vsa v četrtek 7. t. m. ob 8. zvečer pri Mikliću Obišče nas tudi Miklavž Darila prinesite v četrtek ob 5.—8. zvečer v veliko dvorano pri Mikliću Vstop vsakomur prost! Brez vstopnine!

— Plesna večer družstva »Kreke« bo kot običajno v sredo v belí dvorani hotela Union ob 8. uri zvečer vijočno vabljeno.

— Iz Sokol Ljubljana II priredi v soboto 9. t. m. ob 20.30 telovadno akademijo na reki, na kar p. n. obkinitvo opozarjamo. Na tančnejše nadalje objavimo.

— Iz Najlepša in najlepša darila za Miklavža, kakor srajce in vse modne po-

trebščine, dobite samo pri M. PIRNAT.

Ljubljana, Sv. Petra cesta 22. S. h.

— Iz Sentiakobsko gledališče pravi v petek 8. decembra ob 15. uri začnejo v se-

zoni narodno izloze »Deseti brat«.

Prigodnica o našem Miklavževem veleselju

Mladina ima na njem velik korzo, pomemben je pa tudi v trgovskem pogledu.

Ljubljana, 5. decembra. Tudi letos je stopil Miklavž s trgovci v kompanjono. To je ena najbolj simpatičnih potez dobrega svetca Miklavža. Ali je sploh še kateri svetnik popularnejši od Miklavža, ali ste kdaj videli katerega, da bi kraljeval v izlozbah najrazličnejših trgovin, da bi reprezentiral še kdo drugi razen njega nebeski kraljestvo v vseh gostilnah in družtvih — tudi v najbolj svobodomiselnih? Takšne časti ne uživa nihče izmed nebeskih prebivalcev. Čast, ki mu jo pa izkazujemo v Ljubljani, je še posebej velika in nedvomno nismo pri nas nikdar tako slavili niti svojih največjih sinov, niti ne Koseskega z njegovimi trabantami. Že to pomeni izredno mnogo, da prireajo vsako leto Miklavžu na čast prvi pravcati veleseljem. Ne le to, da se pripravijo vse trgovine po mestu za Miklavžev prihod, ne le da prireajo vsa društva v pravem kulturnem zanosu Miklavžev večere itd. — razen tega mora biti še veleseljem, kjer lahko kupiš najrazličnejše odpustke, od suhe robe do slastičice. Vse je na prodaj in tudi vse kupujejo ljudje.

Ta veleseljem se prav za prav nič ne spremeni od leta do leta. Vsako leto postavijo na Kongresnem trgu dve vrsti stojnic, kakršne vidiš na žegnanjih in kakršne so postavljali naši kramarji že od njega dni na sejnih, žegnanjih in ob podobnih narodnih dogodkih. Menda je že zaradi tega poseben čar v stojnicah, ker imajo takšno, bogato tradicijo. Dovolj je, da postavijo stojnice, da na preklej napno platno, in že se polasti ljudi posebno svečano razpoloženje. Sotiri jih začno privlačevati z izredno silo. Na sejem ne prihajajo le kupci, temveč vsi. Med stojnicami se sprehajajo od ranega jutra do pozne noči stari in mladi ob vsakem vremenu. Če bi jih vprašali, kaj prav za prav delajo na tem imenitnem sejemu, bi ne vedeli nihče povedati. Mrzlo je postalo tako, da so se ulice skoraj povsem izpraznile na Miklavževem sejemu je pa vedno živahno. Ljudje menda ne čutijo mraza v prirodnem razpoloženju ali so pa tako razvneti. Mnogi se sprehajajo med stojnicami kot mesečni, posineli obrazov od mraza, a očividno jim ne pride niti na misel, da bi šli domov. Že v tem pogledu je uspeh Miklavžev sejm popoln. To je moč tradicije. Toda sejem je tudi pomemben v trgovskem pogledu. Kdor bi hotel, bi lahko govoril o naši podjetnosti, solidnosti in snobnosti kot je navada ob drugih sejnih Hvala naša nalogi bi bila tudi opisati vse razstavljeno blago in stojnice vsake posebej in bi ugotovljali, da smo se n. pr. osamovoljili v področju izdelovanja vragov in škofov, da izdelujemo že stoletja srca iz lecka, ki jih krasi verzi izredne umetniške vrednosti. Zastopane so menda vse industrije. Kupiš lahko šumnike, knjige in šolske zvezke, pletenine in manufakture,

igrače izdelane v vseh tehnikah in suho robo, sanke, šibe in korobače, fige in lect, bonbonjere in mlio ter vrag vedí kaj še vse.

Prodajalke in prodajalci so branjevali in stalni prodajalci, ki imajo tržne prostore v leseni tržnici na Vodnikovem trgu. Vajeni so mraza, vendar nemirno prestopajo pod sotiri. Nekateri se grejejo pri tlečem oglju, a se solze, ker jim sili dim v oči. Neprestano ponujajo blago, ki si ga ljudje tudi precej ogledujejo. Najbolj se zanjimajo za Miklavžev bogastvo številne mamice, ki kupujejo Miklavžev darove tudi vprico otrok. Barantati zna vsaka prodajalka, a prodajalci nimajo na stojnicah napisov, da so cene stalne. Uslužno ponujajo in prodajajo blago po zdravih trgovskih načelih.

— Kaj, za tega hudiča zahtevate 20 Din? Saj je vendar samo hudič!

— Oh, gospa, tako poceni parkelčka ne dobite zlepa. Le pogledjte, kako dolg rep ima in koliko blaga je bilo treba zanj! Natlačen je z morsko travo in ne a slamo. Pri mojih konkurentih prodajajo le s slamo naphane hudičke.

— Za živega Miklavža bi ne dala 5 kovačev! Vi pa zahtevate za ta papir tolko!

— Prosim gospa, le poslijte, saj ima svilene brke in palica je pozlačena! Takšne brade ne naredi niti frizer. Moj moč je friziral vse te Miklavže.

Prodajalke so zelo zgovorne. Nekaterje tožijo, da jih zelo zebe. Ta in ona se od časa do časa pokrepa s požirkom iz čutare. Tožijo tudi, da je alaba kupčija, tudi v tem so povsem trgovskega duha. Toda v resnici kupčija ne cvete posebno. Fant se je potolžil, da zmruže na trgu vsak dan od 8. do 22. Za kosilo mu je dala prodajalka 3 Din. Spil je dve skodelici toplega mleka.

Nadebudni prodajalci, ki prodajajo razne pripomočke za udiranje ter ščetanje, so pogljarje zase. Nekateri so povsem samostojni ter so tako navdušeni za trgovino, da so pripravljili tudi »špricatic«. Takšni prijatelji dinarčkov so, da jih ne zebe, čeprav so ves dan na prostem. Med njimi jih je tudi nekaj, ki prezebojo lačni na sejm ter ponujajo šibe ali korobače, ker so jih poslali na sejem starši. Eden je ponujal včeraj korobače s slabotnim glasom in posinelega obraza: — Korobači!

— Ni še mogel izgovoriti trde črke č.

Ljudje so se mu posmehovali, fantičku so pa silile solze v oči.

Na Miklavžev sejem gleda marsikdo tudi z drugačnega stališča, ker ni le trgovina z Miklavžev robo, temveč tudi nekakšna borza, kakršna je bila včasih na plesih za mlada dekleta. Stvar sicer ni tako resna, toda resno jo jemlje mladina, ki ima velik korzo na Miklavževem sejm. Ta sejem je torej v vseh pogledih ogromnega pomena in bi bil velik greh, če bi ga prezrlo člospisje.

8. t. m. ob 20. v društvenih prostorih. Predavaj bo predsednik »Soča« g. prof. Anton Gorup.

— Pozlačeni očali, vredni 250 Din, so bili izgubljeni v nedeljo 3. t. m. okrog 10.30 na poti od župne cerkve do Gosposke ulice.

Iz Trbovelj

— Zahvala gasilecm. Župni starešina in predsednik gasilke čete Trbovlje II je te dni prejel na pozdrav: brzojavke, ki so bile odposlane iz gasilskih obšnih zborov, tri zahvalna pisma in sicer od ministra za tlesno vzgojo g. dr. Hanzeka, tukajšnjega rojaka g. ministra dr. Kramarja in od starešine Vatrogasnega saveza kraljevine Jugoslavije g. Georgijevića. V pismih se poleg zahval: za poslano pohvalo vzdobujajo gasilci k požrtvovalnosti in nesebičnemu delu za dobrobit domovine in bližnjega. Pisma zaključujejo s pozdravom vsem gasilecm.

— Praznik obrtnikov. Na glavnem zborovanju Društva jugoslovenskih obrtnikov v Ljubljani je bilo sklenjeno, da se določi tudi za obrtništvo v Dravski banovini kot praznik obrtništva 1. december vsakega leta, kakor ga praznujejo že dolga leta obrtniki v Srbiji. Zato so tudi tukajšnji obrtniki letos 1. decembra prvič praznovali kot svoj praznik. Člani društva so se zbrali ob 10. uri pri slavnostni službi božji, popolne ob 15. uri pa je bil v društvenih prostorih blanski sestanek, na katerem je bila prečitana obširna spominska glavnega odbora, naslovljena na vsemu obrtništvo. Ugoden vtis je napravilo na zbrano obrtništvo dejstvo, da so se sestanka udeležili tudi prededniki raznih drugih stanovskih organizacij. Treba je, da se gospodarski krogi zavedajo, da se bo dosegel le v solidarnosti gospodarski napredek.

Iz Metlike

— Sokolsko delo. Karlovška sokolska župa, pod katere okrožje spada 7 srezov in med njimi tudi oba naša, črnomajski in metliški, je izdala te dni podatke o razvoju in napredku sokolstva na svojem področju. Župa šteje danes 23 društev in 17 čet po raznih manjših vaseh. Po teh podatkih so v Beli Krajini sokolska društva v Metliki, Črnomlju, Gradcu, Bojancih, Semiču in Vinici, a sokolsko četo imajo v našem žumberku v Radatovčih. Sokolsko delo v posameznih krajih je zelo obsežno, plodno, prosvetno in patriotično. Naši ljudje so sploh uvideli, da jim je sokolska organizacija najbolj razumljiva in najbližja. Zato vse večje, a enako tudi vse manjše organizacije res lepo napredujejo. Tako dobiva sokolska organizacija v našem narodu vse večjo fizično in moralno vrednost v delu za srečno bodočnost domovine. Praznovanje uedinjenja so vsa naša sokolska društva in vse čete pripravile kar najbolj svečano z raznimi slavnostnimi prireditvami in nastopi, ki se jih je udeležilo povsod izredno mnogo domačinov. Sokolsko delo je postavljeno na zdrav temelj in ima tudi najlepšo bodočnost, zato bi mu morali pristopiti vsi nacionalno misleči ljudje.

Zvočni kino Dvor

Telefon 2730

„Krog smrti“

Žepad, divji in grozen, kakršen je

Predstave ob 7. in 9. uri zvečer.

Cene najnižje 2.- 4.- 6.- 8.- Din

Vohuni na delu

Ljubljana, 5. decembra.

Skoro ni dneva, da bi ne slišali o vohunskih aferah. Vohunstvo je postalo nekakšna obrt najtemnejših elementov. Razvilo se je v vseh družabnih slojih ter zavzema tak obseg, da ga smatramo po pravici za »nevredno vojsko«. Nase ozemlje je bilo med vojno z Italijo polno najdrzejših novunov. Njih delovanje se je raztezalo na vso soško fronto. Glavno njih oporišče je bil Videm. Trst in Postojna. Centrala njih delovanja za zaledje sta bila Ljubljana in Dunaj. V Postojni je kar mrgolelo vohunov, a Avstrijci niso držali rok krizem. Vsa važnejša mesta so bila pod nadzorstvom vohunov.

Razvoj in delovanje neke take vohunske organizacije nam pokaže senzacionalni film »Na polju casta«. Film se je imenoval tudi »Žene v plamenih«, kajti tudi tu igra žena glavno vlogo. Film je po svojih dejanjih učinkovitejši od znanega filma »Mata Hara«. V njem vidimo delo in predznost vohunov, njih življenje in smrt. Za nas je ta film še posebno zanimiv, ker se dejanje vrši v nam znanih krajih.

Iz Celja

— Za rojstni dan Nj. Vel. kralja v nedeljo 17. t. m. pripravljajo celjska nacionalna društva zopet veliko baklado po mestu.

— Zlata nedelja. Združenje trgovcev za mesto Celje sporoča vsem članom in občinstvu, da bodo trgovine v nedeljo 24. t. m. od pol 8. do pol 13 odprte.

— C. Umrja je v nedeljo 3. t. m. v Rimskih toplicah v 67 leti starosti ga. Marta Jakšičeva, roj. Jančeva, vdova po podpolkovniku g. Jakšiču. V celjski bolnici je umrla 1. t. m. 74letni dninar Franc Gobec z Trnovelj, v nedeljo 3. t. m. 53letni drvar Leopold Rižnar s Trličnega pri Sv. Roku ob Sotli, v ponedeljek 4. t. m. pa 26letni Vinko Perkovič, tajnik občine Slatine-okočice.

A. D. Emery:

238

Dve siroti

Roman

Grofica je pa stopila k njima, prišla z obema rokama Luizo za glavo in jo poljubila na lice.

— Kaj ste že vstali? — je vprašala začudeno.

— Kramljali sva, gospa grofica, imeli sva si mnogo povedati; že dolgo namreč nisva skupaj spali, — je odgovorila Henrika.

In smeje je nadaljevala:

— Luiza mi je pravila o globoki ljubezni do vas; pravila mi je tudi, da komaj čaka, da pride zdravnik...

— Drago dete!...

— Da, gospa, — je pritrdila Luiza, — ne morem vam povedati, kako rada bi videla vas.

Da bi ne pokazala, kako so jo te besede ganile, je prišla Luiza za roko in jo odvedla v salon, odkoder so vodila vrata v sobo, ki jo je bil zdravnik določil za operacijo.

Henrika je odšla za njima. V salonu je grofica dekletoma povedala, da mora zdravnik vsak čas priti.

— Je že tu! — se je oglasil tisti hip zdravnik, ki je bil prišel v palačo nepazeno.

Zdravnik se je bal, da bi se Luiza v zadnjem hipu ne ustrašila operacije in zato se mu je tako mudilo.

Izprosil si je od grofice dovoljenje, da je mogel nenapovedan vstopiti v sobo, ki jo je bil določil za operacijo.

Prišel je Luizo za roko, rekoč:

— Pojdite, dete; zdaj vidite, da držim svojo obljubo; tudi vi morate držati svojo... Obljubili ste mi, da boste mirni in silni.

— Saj bom, gospod doktor.

Prišla sva do sobe. Pristopili sta grofici in Henriki, da bi pomagali zdravniku, če bi bilo treba. Zdravnik jima je namignil, naj se ustavita.

— Nikogar ne potrebujem, — je dejal, — bojim se, da bi se Luiza nehoti ne zganila, če bi vaju gledala... Priporočam vama torej, da ostaneta tu, ker bom lahko vse sam opravil.

Odvedel je Luizo k divanu in jo položil nanj, kakor položi mati otroka spat. Skrbno ji je podložil blazinic, da bi pokrivala glava v isti višini s telesom.

— Pripravljena sem, — je dejala Luiza mirno.

Priprave so bile kmalu končane; Luiza se ves čas ni ganila.

Zdravnik je odprl torbico in vzel iz nje ostro nabrušeno nož.

Nastopil je bil odločilni trenutek. Zdravniku je zdrknila potna kaplja po čelu.

Toda ta nervoznost je kmalu prešla.

— Odprite široko oči, dete moje, — je dejal Luizi.

Z leve roko je držal zgornjo vežo, z desno je pa napravil prerez med mrežnico in mrežno; obenem je potisnil vmes v obliki leče brušeno steklenko.

Bil je kristal, ki je bil izgubil prozornost in je zadrževal svetlobne žarke, da niso mogli prodreti do očesnega živca.

Vse to je trajalo samo nekaj sekund.

— Zdaj pa k drugemu! — je zamrmral zdravnik.

In že je pobral z mizice trak najfinejši tkanine. Previdno je zavezal Luizi oči s širokim trakom, ki naj bi zadržal vso svetlobo.

Potem se je pa obrnil ves vesel k Diani in Henriki, rekoč:

— Tako, zdaj lahko pristopita... končano je.

Grofica je zadržala; dolgo je zrla plašno na zdravnika, končno ga je pa vprašala tiho:

— Bo videla?

— Saj veste, kaj sem vam rekel, grofica; zdaj vam odgovori bog čez nekaj dni.

V bolnici St. Louis je Peter tistega dne nestrpno čakal zdravnika.

In ko se je pojavil na pragu, se je zdelo, da hoče Peter planiti iz naslanjača, kjer je moral že več dni nepremično sedeti z iztegnjeno nogo.

— No, no, le počasi! — ga je zadržal zdravnik. — Kaj mislite, da ste že dovolj močni, da lahko počnete ne-

umnosti... Še ena taka kretanja, pa boste hodili z berglami še štirinajst dni.

Potem je pa stopil k naslanjaču, stisnil Petru roko in pripomnil smeje:

— Končano je, prijatelji; in če se ne motim v svojih domnevah, bo gospodična Luiza videla enako dobro, kakor boš ti hodil lepo vzravnano.

Peter je hotel odgovoriti, pa ni mogel, ker je bil preveč ginjen. Na obrazu se mu je poznalo nepopisno veselje; oči so se mu zaiskrile in rdečica ga je obšla.

Težko bi bil kdo spoznal v tem čednem fantu lepih, pravilnih potez bivečega brusarja bledih lic in ugaslih oči, ki mu je trpljenje odsevalo iz obraza.

Nekaj dni je zadostovalo za popolno izpremembo ne samo v njegovem obrazu, temveč tudi v njegovem duhu, ki se je naglo razvijal.

Peter je bil zdaj zmožen nastopiti samozavestno povsod, kjer bi bilo treba.

Zdravnik je vsak dan z zadovoljstvom opazoval nov napredek svojega varovanja.

— No, no, — je dejal prijazno, — le mirno, le nikar se ne razburjaj... Morda boš imel kmalu več vzroka razburjati se, nego zdaj.

Peter je mogel slednjič zajecjati nekaj besed v zahvalo. Potem se je pa razvnel in izrekel z vso zgovornostjo zdravniku priskoči zahvalo, da je vrnil njegovi slepi prijateljici vid.

In govoril je celo s tako vnemo, da ga je zdravnik hudomušno opozoril, naj nikar tako odkrito ne priznava, da je v Luizo zaljubljen.

To je bil curek mrzle vode, ki je hitro ohladil navdušenje zaljubljenega Petra. Peter je povsod glavo kakor šolarček, zasrčen pri prestopku.

Govoriva najprej o vas, prijatelji, — je nadaljeval zdravnik... Saj vam ne prinašam samo te razveseljive vesti. Priznam, da ste lahko veseli vesti, da bo vaša prijateljica kmalu zopet videla... Toda zdi se mi, da to za vašo popolno srečo ne zadostuje.

— Res je! — je vzkliknil Peter in se prijel za prsa, kakor bi hotel poklicati svoje srce za pričjo, da govori iskreno.

In nadaljeval je:

— Mar bi ne bil prinesel vsakega gorja in pretrpel najhujši muk, da bi olajšal trpljenje slepi siroti? Kaj mislite, da bi ne bil pripravljen žrtvovati svoje življenje, samo da bi jo rešil?... Mar nisem žrtvoval njegovega življenja... svojega brata?

Pri spominu na tragično Jakobovo smrt je Peter prebledel in vest mu je začela očitati, da je ubil brata.

— Saj ga nisi ubil ti, — ga je prebil zdravnik. — V slepi jezi se je sam nabodel na tvoj nož. Zagotavljam te, da imaš lahko vest, ker si bil samo orodje v rokah Previdnosti. Pozabi torej na mračno preteklost, dvigni zopet glavo in pomni, da imaš okrog sebe ljudi, ki te imajo radi.

— Ah! — je vzkliknil Peter do solz ginjen, — danes ste mi odprli vrata v novo življenje; in prisegam, da bo to življenje posvečeno spominu na vašo neskončno dobrotljivost...

— Že dobro... toda jaz ti dovolim, prijatelji, — ga je prebil zdravnik smeje, — posvetiti znaten del novega življenja... nekemu drugemu...

Vse je torej kazalo, da se obeta po tolikem trpljenju obema sirotama in Petru lepša bodočnost.

Zdravnik ni dvomil, da Peter in Luiza čez nekaj dni ne bosta več potrebovala njegove zdravniške nege.

Kar se tiče Henrike, je dobri zdravnik občudoval odločnost, ki jo je kazala po viteževem odhodu na vsakem koraku. Toda v duhu si je moral priznati, da je dovolj tehničnih razlogov bati se za viteza, saj je jasno, da pomeni vojna največjo nevarnost.

XV.

Pariško prebivalstvo je bilo navdušeno in je z vročimi simpatijami spremljalo dobrovoljce, ki jih je vodil general Lafayette v Ameriko na vojno za svobodo in neodvisnost Američanov.

Njegov izbrani polk, broječ do dvesto čez mož, je bil sestavljen že l. 1777, torej takrat, ko je šel Lafayette prvič ponuditi pokam in zanos mladim Francozom mladi Ameriki, ki se je hotela otrestiti jarma Velike Britanije.

Sledovi davne tragedije

Ruska ekspedicija je našla v polarnih krajih ostanke ekspedicije Willema Barentsa

Iz Moskve je prispela oni dan vest, da so našli udeleženci sovjetske polarne ekspedicije na severozahodni strani Nove Zemlje v Barentsovem zalivu ostanke zimskega taborišča s prvega arktičnega prezimovanja ekspedicije slavnega holandskega pomorščaka Willema Barentsa (pravilno Barentsoona ali tudi Barentsa-za), ki je bil rojen okrog leta 1550. v Amsterdamu. Taborišče izvira iz leta 1597. Rusi so našli 8 metrov dolgo in 5 metrov široko kočjo. V bližini so ležali razmetani železni obroči in doge razbitega soda, ki ga je rabil Barents s svojimi tovariši za umivalnik. Našli so tudi črepinje posod in ostanke kožuhov ter razno železno orodje. Tik obale so našli ogrodje čolna, razbito veslo in železni harpun z dobro ohranjenim lesenim ročajem.

Vse to so Rusi pobrali in shranjeno bo v nedavno ustanovljenem arktičnem muzeju v Petrogradu. Treba je pa omeniti, da to ni prvi primer, da so odkrili davne sledove Barentsove ekspedicije, kajti že 300 let pozneje, v septembru leta 1871. je našel norveški mornariški kapitan Elling Karlsen Barentsovo zimsko kočjo skoraj neporušeno, v nji pa polno orodja in dragocene zapiske Goritsa de Veera o doživljajih v polarnih krajih. Barents je bil v službi holandske vlade in je skušal najti ob severni obali Evrope in Azije pot na Japonsko in Kitajsko. Ta cilj so imeli pred očmi tudi Angleži, ki so pa svoje prizadevanje opustili in se začeli zanimati za druge reči. Smer te morske poti so morali izbrati Angleži in Holanci zaradi ovir, ki so jim jih delali Portugalski in Španci kot takratni gospodarji morja.

V ta namen so pošiljali tri leta po vrsti zelo drage holandske ekspedicije v polarno morje. Za odkritje nove morske poti je bila razpisana nagrada 50.000 kron. To je bilo takrat lepo premoženje in zato ni čuda, da je dišalo mnogim pomorščakom. Holanci sicer niso dosegli svojega cilja, pač pa si pridobili velike zasluge za proučevanje polarnih krajev, obenem so pa prinesle njihove ekspedicije trgovini mnogo koristi. Leta 1594. so poslali Holanci proti severu štiri ladje in eni je poveljeval Barents. En del ekspedicije je imel nalogo najti pot okrog severnega dela Nove Zemlje, druge ladje naj bi pa plule skozi preliv pri otoku Vajgach.

Dne 10. junija 1594 je dosegel Barents prvo zapadno obalo Nove Zemlje, ob kateri je plul proti zapadu tja do Ledenege rtiča, za 78° severne širine. Polarni led ga je pa prisilil kreniti nazaj. Po nekaterih sledovih sodeč so bili na Novi Zemlji že pred njim Rusi. Kljub temu pa velja Barents za moža, ki je ta otok odkril. V tem času sta prodrla dve ladji ekspedicije skozi Vajgaški preliv v Karsko morje.

Leta 1595. je sledila druga ekspedicija, ker so govorili rezultati prve za to, da je morska pot na Kitajsko že odkrita. Drugič so poslali na sever 7 ladij pod vodstvom samih izkušenih pomorščakov, med katerimi je bil tudi Barents. Žal tudi ta ekspedicija ni dosegla zaželenega uspeha, pa tudi v zemljepisnem pogledu ni prinesla nič novega. Vajgaški preliv je bil takrat zatrtan z letom tako, da se je morala ekspedicija vrniti. Zato za opremo nove ekspedicije ni bilo več tolikoega navdušenja, kakor za prvi dve. In ko je bila razpisana velika nagrada, namenjena državam in trgovcem, ki bi hoteli na lastne stroške opremiti ladje, da bi krenile po severni poti okrog Azije na Kitajsko, se je oglasilo nekaj amsterdamskih trgovcev in na svoje stroške so opreмили dve novi ladji. Eno sta vodila Willem Barents in Jakob van Heemskerck, drugo pa Jean Cornelius Rijp. Na tej ekspediciji, ki je trajala od leta 1596. do 1597. je odkril Barents Medvedji otok in Spitzbergo ter dosegel 80° 11' severne širine. Dočim sta se njegova spremljevalca zaradi nepremagljivega ledu vrnila, se je zasedel Barents na severnem koncu Nove Zemlje, kjer je na 70° 7' severne širine s 17 tovariši v strahovitem mrazu in ob silnem pomanjkanju živil prezimoval.

Dne 14. junija 1597 je poskusil vrniti se na čolnih na Holandsko, kajti ladje

niso mogli iztrgati iz objema ledenih gor. Krenil je proti izlivu reke Pečore, ki ga pa ni več dosegel. 20. junija je podlegel silnim naporom in pokopan je bil v južnem delu Nove Zemlje. Njegovi tovariši so pa srečno dosegli otok Kola, od koder jih je rešila holandska ladja.

V počastitev spomina pogumnega pomorščaka je dobil del arktičnega morja med Spitzbergi in Novo Zemljo ter eden izmed vzhodnospižberskih otokov ime Barentsov otok. Barentsova in van Heemskerкова ekspedicija, ki so bili na njej samo odkriti Medvedji otoki in Spitzbergi, temveč tudi prvi proučene vremenske razmere v arktični zimi daleč gori na severu, je pomenila zaključek prve epopeje polarnih ekspedicij 16. stoletja.

Ostra zima

V srednji Evropi je pritisnil hud mraz, struja mrzlega zraka je prodrla od severa. Posebno mrzlo je v alpskih krajih, kjer ob tem času tako nizke temperature že dolgo ni bilo. Mrz pa že popušta in vse kaže, da bomo kmalu toplejše vreme. Najhujša zima je na Madžarskem, kjer imajo v nekaterih krajih —20 stopinj C. Mrz je zahteval na Madžarskem že več človeških žrtev. Deloma je ustavljen tudi železniški ter brzojavni in telefonski promet. Tudi v Avstriji je za začetek decembra izredno mrzlo. V Gradcu so imeli včeraj zjutraj —17, na Dunaju —10, na Semmeringu —13, Zgodnja zima je pritisnila tudi v Nemčiji, kjer je temperatura nepričakovano močno padla. V Glazu so imeli včeraj —21, v Berlinu —14, v Šleziji —15 stopinj.

Pa tudi v naši državi se čutijo posledice pritiska mrzlega zraka od severa. Po mnogih krajih je zapadel sneg in pritisnil občuten mraz. Železniški promet ni še nikjer oviran, pač pa trpi po nekaterih krajih avtobusni promet. V Bosanski krajini je padla temperatura na —11. V Beogradu je znašala včeraj srednja temperatura —11.2. Najhujši mraz je v vzhodnem delu Srbije. V Zaječaru so imeli —16, v Caribrodu in Užicu —12, v Novem Sadu in Koviljači —11, v Kraljevu —10 stopinj.

Še o molilnih mlinčkih

Molilni stroji ali molitveni mlinčki so priprave, ki jih uporabljajo lamaiti budisti, da lahko ponavljajo predpisane molitve po večstoletni. Stroji za ročno rabo so valji, 1 do 2 dm visoki, ki so oviti z molitvicami, natisnjenimi na kose papirja, ter se z rotiranjem vrtiljo. Večji mlini, n. pr. v svetiščih, se postavljajo pokoncu; železna os se giblje z vrvi. Druge mline vrtil veter ali voda; pogosto so ogromne velikosti. Molitve ima le 6 zlogov in se glasi (v tibetizirani stari indijščini): »Om mani padme hume«, t. j. »Dragocenost v lotosu, amen!« Besedilo je natisnjeno s kladami, večidel z rdečo barvo, in se ponavlja v vsakem valju nešteto krat. Najbližji sorodnik tega mlinčka je katoliški rožni venec, ki je pri ubogih Slovincih s Kolomanovim žegnom in Duhovno brambo vred nekaj stoletij nadomeščal pametne knjige. V slovensčini ima mnogo imen: 1. molek (od moliti), 2. čišlo (od četi = šteti) pri Premurcih in Kajkavcih, 3. pateroster = očenaš, 4. roženkranc (nemški), 5. rožni venec (prevod), 6. kronica na vzhodu. V Srbstvu se zove to orodje mehanizirane »pobožnosti« 1. čišlo, 2. čitka (od čitati = šteti), 3. brojnice in brojnice (od brojiti, —jati), 4. očenaš, 5. kralješ in kralješ (spaćeno iz kyrie eleison!). Dominikanec Alan de la Roche si je izmislil v 2. pol. XV. stol. legendo, da je uvedel molek sv. Dominik (v zač. XIII. stol.).

Časopis »Katholische Missionen«, ki prinaša zanimive ilustrirane geogr. in etnogr. članke iz vseh delov sveta, se pogosto roga mol. mlinčkom, dasi je doganjo, da je katol. molek le kopija budistovske »molilne vrvice«, ki ni nič manj smešna od mlinčkov. Tudi puščav-

niki in menihi so uporabljali že jako zgodaj kamenčke za štetje psalmov in molitvic. Muslimani imajo rožni venec (arabski masbaha, turški tesbih) iz 99 kroglic, ki jih v molitvi eno za drugo spuščajo, izgovarjajočih 99 Allahovih svojstev, ki jih našteva koran. — Zgoraj omenjeni lamaiti (to so budisti v Tibetu in v Mongoliji) imajo razen mlinčkov tudi rožne vence, relikvije svetnikov, svetotajstvo ali zakrament (blagoslov sv. vode in žitno žrtev), procesije s slikami, praznik učlovečenja Buddhe, praznik vnebohoda sv. Tsongkhape itd. — vse kakor katoličani.

E. K.

Iz Hrastnika

— Delo pri rudniku v decembru. Zima je pritisnila letos zgodaj, toda naše rudarjare na večjo zaposlitev in zaslužek se žal niso uresničile. Iz objave ravnateljstva je razvidno, da se bo tudi v decembru obratovalo samo 17 dni. Kako bo naš rudar ob tem delu in zaslužku, pozimi preživljal sebe in družino ter pri tem skrbel vsaj za najpotrebnejše obklobo in obutev naj razmišlja jo tudi oni, ki mu režejo kruh, kar so vse privatne akcije za pomoč tem revežem nazadostna. V zadnjem času pa tudi te pomoči ni več ali vsaj zelo malo, ker je deljena tudi na poplavljenice. Jagod in solate ni več, drugega pa naš rudar-trpin tudi nima.

— Proslava sv. Barbare. Kakor vsako leto se je tudi letos vršila svečana proslava sv. Barbare, zaščitnice rudarjev. Z rudarsko godbo na čelu so odšli izpred rudnika rudarji z ravnateljem in inženirji v sprevodu, k svečani maši na Dol. Po maši so počastili na dolskem pokopališču spomin ponesrečenih rudarjev. Godba je zaigrala mrtvim tovarišem več žalostink, pevci »Svobode« so jim pa zapeli v spomin nekaj pesmi.

— Škod NSZ. V nedeljo se je vršil v gostilni g. Roša, dobro obiskan šhod nacionalnega delavstva, na katerem je poročal g. dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane. Pokret nacionalnega delavstva postaja čimdalje jačši. Zato je razumljivo, da nasprotnikom to ni všeč. Toda naš delavec spoznava, da bo močan in deležen uspehov samo v okviru organizacij, ki delujejo samo v mejah naše države. Na shodu so bila obravnavana izključno delavska strokovna vprašanja ter se je po govoru g. dr. Bohinje, razvila zelo živahna debata.

Z Jesenic

— Letošnji Miklavžev sejem je bil slabši obiskan. Največ je bilo na njem devljev in klubov, ki pa se jih je zelo malo prodalo, ker ni denarja in ker je na Jesenicah samih blaga to vrste na prodaj dovolj. Prodajale so se tudi smučci, a tudi tu je bila kupčija precej slaba, ker tudi smučci v našem kraju izdelujejo v taki množini, da krijejo potrebo naših smučarjev.

— Najavljena prireditve, ki se ni vršila. Klub jugoslovanskih akademikov iz Trsta, Gorice in Leta je nameraval v nedeljo zvečer prirediti v Sokolskem domu na Jesenicah revijo »Glas od doma«. Zato svojevrstno prireditev je vladal na Jesenicah veliko zanimanje. Z glede na spored in na prireditelje toda prireditve se ni vršila radi prometnih ovir. Na prireditve je prišlo okrog 230 ljudi, ki so prav potrdili veliko čakali od 8. do 10. ure zvečer, potem pa so se večinom razšli in so nekateri odzvojnili tudi zahtevali vstopnino nazaj, drugi pa so se naprej vztrajali v dvorani. Ob 22.45 pa so se prireditelji pripeljali z velikim avtobusom iz Ljubljane, toda revija se ni mogla vršiti, ker ni bilo več ljudi. Gostje so se odpravili iz Ljubljane z avtobusom ob 17.30 in so se na Jesenice vozili nad 5 ur, ker je vožnja silno ovirala sneg, ki ga je med Kranjem in Jesenicami bliza pol metra. Klub trpi znatno škodo, ki pa je sam kriv, ker ni prispel pravočasno na Jesenice, kjer bi bil pripravljen sprejeti in bi lahko žl lepe uspehe. To je v kratkem že drugi primer, da je bilo a strani Ljubli. društva najavljena v Sok. domu prireditve, ki pa se ni vršila, niti odpovedala, kar mučno vpliva na posetnike, ki bodo popolnoma izgubili zaupanje do prireditelj vnanjih društev.

— Predavanje. V nedeljo dopoldne se je vršila v mali dvorani Sok. doma predavanje o življenju naših izseljencev v tujini. Predavanje se je vršilo v okrilju Narodne strokovne zveze, podružnica Jesenice. Predaval je obmejni železniški komisar g. Cernak, ki je zelo poljudno in izčrpno predaval o življenju naših rojakov v raznih državah Evrope in Amerike. Udeležba je bila izredno slaba. Večjo pozornost s strani članstva za tako važno vprašanje bi bilo na mestu.

Moderni otroci.

— Mamica, koliko je pa Miklavž star? — Ne vem, sinko, vem samo, da je že zelo, zelo star. — To se mu takoj pozna, ker ne nosi kape po strani.

Pristopajte

k »Vodnikovim družbi«

POSREJUEJEM

denar na

HRANILNE KNJIZICE

velikih denarnih zavodov. — Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12. 87/L

TRGOVSKI SOTRUDNIK

se sprejme. — Rojnik, Slovenj-gradec. 4688

GOJZERJI IN SMUCARJI

ročni izdelek Postolarske zadruge žiri — se dobe edinole pri trvdki Trebar, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6. — Istotam se sprejema v popravilo snežne čevlje in galoše. 4697

Modna konfekcija

Najboljši nakup A. PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14. 11/T

OREHOVA JEDRCA

umetno posušena, popolnoma brez vlage in

MODRI MAK ZA POTICE nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana. 92/L

ZA MIKLAVŽA
zelo prikladna darila nudi trvdka
A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

KEGLIŠČE

gostilne »Turk«

v Strelški ulici — je še nekaj večerov za oddati.

SOBO

s strogo separiranim vhodom oddam solidnemu gospodu. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 4711

SPALNICO S PSIHO prodam za 1900 Din in drugo (v imitaciji tičjega javorja) za Din 2000. — I. Bitenc, Ljubljana, Gosposka ulica 10. 4716

ŽEPNE SVETILJKE rabljene steklenice, pipe za goštilne, različne krtče in drugo lam izpod dnevene cene. — Naslov v upravi »S. Naroda«. 4714

STANOVANJE z 2 sobama in ostalim komfortom oddam s 1. februarjem. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 4712

STROJEPIŠNI POUK

večerni tečaj za začetnike in izveščance. Za začetnike trimesečni tečaj. Šolnina nizka. Vpisovanje dnevno. — Christofor učni zavod, Ljubljana, Domo-branska cesta št. 15. 4713

Kar naravnost brez oklevanja

po blago za novo obklobo in zimski plašč k staroznani trgovini

R. MIKLAUC

(poleg škofije)

Prosimo pridite, ne boste razočarani!

KROJAŠKI STROJI

z velikimi mizami znamke Singer in znamke Pfaff v dobrem stanju, najdaje likalnik s podstavkom, blazina in drugo krojaško orodje ceno naprodaj. — Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 4645

VSEM ČLANOM IN ČLANICAM

»Vzajemne pomoči« reg. pom. blagajne v Ljubljani!

Radi energičnega nastopa za pravice članstva na predvidenem obnem zboru, ki se bo v kratkem vršil, in radi skupnih ukrepov v dobrobit vseh članov in članic, pošljite takoj svoj naslov in pooblastilo na A. Komac, Zgornja šiška 82 (pod hribom). — Za stroške in natančna pojasnila priložite Din 6.- v znakmah. 4718

Neveste!

Najlepši okras vašega doma je perilo, zavese, posteljna pregrinjala